

Влада на Република Македонија

Национална комисија за борба против трговија со луѓе
и илегална миграција

СТАНДАРДНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Ревидирана верзија, октомври 2010

**СТАНДАРДНИ ОПЕРАТИВНИ
ПРОЦЕДУРИ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО
ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ**

Овој документ е усвоен на 202-та седница на Владата на РМ
28 декември 2010

Подготовката на овој документ беше поддржана од:

Содржината на ова издание не значи дека секогаш ги одразува погледите или ставовите на Набљудувачката мисија на ОБСЕ во Скопје.

Содржината на публикацијата не секогаш ги одразува погледите на Меѓународниот центар за развој на миграциона политика.

Листа на акроними

СОП	Стандардни оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе
МВР	Министерство за внатрешни работи
ПС	Полициски службеник
ЕБПТЛКМ	Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење на мигранти
СГР	Сектор за гранични работи
ОЗС	Одделение за заштита на сведоци
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
ЦСР	Центар за социјални работи
НМУ	Национален механизам за упатување
ЦЖТ	Центар за лица жртви на трговија со луѓе
ЈО	Јавно обвинителство
ЗКП	Закон за кривична постапка
КЗ	Кривичен законик
НВО	Невладини организации
МО	Меѓународни организации
ВИ	Владини институции
ОБСЕ	Организација за безбедност и соработка во Европа
ИЦМПД	Меѓународен центар за развој на миграциона политика
ИОМ	Меѓународна организација за миграции
РЦ	Регионален центар
ГР	Гранични работи

Работни дефиниции и терминологија

Помош и заштита: мерки, програми и услуги кои имаат за цел рехабилитација на жртвите како што е утврдено во чл. 6 од Протоколот од Палермо. Истиве можат да бидат понудени од страна на владини институции и невладини или меѓународни организации во земјите на дестинација, транзит и потекло. Тие можат да содржат, но, и не се ограничени на: сместување/домување, медицинска заштита, психолошка помош, едукација, стручно образование, вработување, правна помош и транспорт.

Одговорно лице за случајот: е лице назначено од НМУ/ЦСР кое ги координира активностите за упатување и давање помош на жртвата за време на целиот процес, секогаш кога тоа е потребно. Одговорното лице за случајот е должно да води досие за жртвата и да ги чува сите релевантни документи. Ова лице работи во рамките на тимот составен од други професионалци кога треба да се донесат одлуки за планот на заштита на секоја одделна жртва.

Малолетно лице: е секое лице на возраст до 18 г.

Национален механизам за прифаќање и упатување на жртви на трговија со луѓе: претставува систем за соработка преку кој надлежните институции и организации (МТСП, МВР, НВО и МО) дејствуваат на територијата на Република Македонија на полето на превенција, заштита и упатување на жртви на трговија со луѓе. Канцеларијата на националниот механизам за упатување функционира во рамките на Министерството за труд и социјална политика – Сектор за еднакви можности.

Реинтеграција: подразбира процес на ресоцијализација на жртвата заради нејзино повторно вклучување во семејството или заедницата, или вклучување во нова заедница. Реинтеграцијата подразбира и долгорочно социо-економско решение за жртвата.

Враќање: претставува процес за подготовка, транспорт и прифаќање на жртвата во местото на потекло или на друго соодветно место.

Даватели на услуги: се организации и институции кои даваат помош и заштита на жртвата.

Центар за лица - жртви на трговија со луѓе/Прифатен центар за странци: се објекти кои обезбедуваат привремено сместување на жртвата и тие може да бидат од отворен или од затворен тип.

Транснационален механизам за упатување: претставува механизми и системи кои се дизајнирани за сеопфатна помош и транснационална поддршка на жртвата. Транснационалните механизми за упатување го поврзуваат целиот процес на упатување од идентификација, преку враќање и помош меѓу земјите на транзит, дестинација и потекло и истиот подразбира соработка меѓу релевантни владини институции и невладини организации.

Жртва на трговија со луѓе: подразбира жртва на кривично дело – Трговија со луѓе според член 418-а, и 418-г од КЗ. Во согласност со член. 122, став 22 од КЗ, под жртва на кривично дело се подразбира секое лице кое претрпело штета, вклучувајќи физичка или ментална повреда, емотивно страдање, материјална загуба или друга повреда или загрозување на неговите основни слободи и права како последица на сторено кривично дело. Под дете како жртва на кривично дело се подразбира малолетно лице до осумнаесет години.

Претпоставена жртва на трговија со луѓе: е лице за кое постојат индиции дека е жртва на трговија со луѓе, но кое формално не е идентификувано од страна на надлежните органи.

Заштита на сведоци: се безбедносни мерки кои се потребни да се обезбеди сигурноста на сведоците во правните постапки. Заштитата на сведоци може да се понуди пред, за време, и/или по завршувањето на кривичната постапка и може да вклучи една или комбинација од мерки кои се предвидени во Законот за заштита на сведоци.

СОДРЖИНА

ДЕЛ А	11
ВОВЕД	11
Изготвување на мрежа за ресурси и упатување за СОП	13
Основни принципи и начела	14
ДЕЛ Б	17
I СОП: ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ	17
Мерка 1: Првично упатување и утврдување на идентитетот	18
Мерка 2: Прелиминарно давање информации	19
Мерка 3: Рана процека на ризикот	20
Мерка 4: Јазик и преведување	23
Мерка 5: Идентификација	24
Мерка 6: Давање информации по идентификацијата	28
Мерка 7: Период на одлучување и дозвола за привремен престој	29
II СОП: ПРВИЧНА ГРИЖА И СРЕДНОРОЧНА ПОМОШ	32
Мерка 1: Проценка на потребите на жртвата	33
Мерка 2: Развивање на план за помош	35
Мерка 3: Согласност да се спроведе план за помош	36
Мерка 4: Приспособување и стабилизирање	36
III СОП: ВРАЌАЊЕ	38
Мерка 1: Процес на донесување одлука за враќање на жртвата	38
Мерка 2: Оценување на ризиците и на можностите за социјално вклучување	40
Мерка 3: Развивање на план за управување со ризик	43
Мерка 4: Пронаѓање на семејството	44
Мерка 5: Документи за идентификација	44
Мерка 6: Споделување на информации со жртвата	45
Мерка 7: Споделување информации за жртвата пред заминувањето	46
Мерка 8: Безбеден транспорт/трансфер	48
IV СОП: РЕИНТЕГРАЦИЈА	50
Мерка 1: Подготовка за реинтеграција	50
Мерка 2: План за реинтеграција	51

V СОП: КРИВИЧНА ПОСТАПКА	53
Мерка 1: Собирање докази со поддршка на жртвата	53
Мерка 2: Подготвување на жртвата пред главниот претрес	55
Мерка 3: Поддршка на жртвата за време на главниот претрес	56
Мерка 4: Поддршка на жртвата-сведок по завршување на главниот претрес	58
Мерка 5: Поддршка на жртвата за поднесување на имотноправно барање во кривична постапка	59

ДЕЛ В	61
Анекс 1: Листа на органи надлежни за СОП	61
Анекс 2: Листа на органи за транснационална соработка	65
Анекс 3: Решение за привремено задржување на странец во прифатен центар на Министерството за внатрешни работи	84
Анекс 4: Решение за привремено сместување на лице-жртва на трговија со луѓе во центар за жртви на трговија со луѓе	87
Анекс 5: Решение за привремено сместување на малолетно лице-жртва на трговија со луѓе во центар за жртви на трговија со луѓе	89
Анекс 6: Изјава на преведувач	91
Анекс 7: Изјава на жртвата за познавање на јазик	92
Анекс 8: Формулар за идентификација на жртва на трговија со луѓе	93
Анекс 9: Барање за издавање/продолжување на дозвола за привремен престој	97
Анекс 10: Формулар за проценка на семејството	104

ДЕЛ А

ВОВЕД

Стандардните оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе уредуваат постапки, процедури и начини на обезбедување помош и заштита на сите жртви на трговија со луѓе преку еден сеопфатен приод заснован врз човековите права и насочен кон жртвата во форма на институционализирани рамки за соработка.

Основи за воспоставување на СОП

Клучните документи за воспоставување на СОП ги вклучуваат:

- Конвенцијата на ОН против транснационален организиран криминал, со Протоколите¹;
- Конвенцијата на Советот на Европа за активности против трговијата со луѓе²;
- Конвенцијата за правата на детето³;
- Кривичниот законик на РМ⁴;
- Закон за кривична постапка (со новите законски одредби кои сè уште не се стапени во сила)⁵;
- Законот за странци⁶;
- Закон за заштита на сведоци⁷;
- Законот за малолетничка правда⁸;
- Законот за социјална заштита⁹;
- Законот за семејството¹⁰;
- Законот за заштита на децата¹¹;
- Националниот акциски план и стратегија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2009 – 2012;
- Насоките за транснационално упатување на жртви на трговија со луѓе во Југоисточна Европа¹²;

¹ http://www.unodc.org/pdf/crime/a_res_55/res5525e.pdf

² <http://www.coe.int/trafficking>

³ <http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/k2crc.htm>

⁴ Службен весник на РМ, бр. 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 73/2006, 7/2008.

⁵ Службен весник на РМ, бр. 15/2005, 150/2010.

⁶ Службен весник на РМ, бр. 35/2006, 66/2007

⁷ Службен весник на РМ, бр. 38/2005, 58/2005

⁸ Службен весник на РМ, бр. 87/2007,

⁹ Службен весник на РМ, бр. 79/2009,

¹⁰ Службен весник на РМ, бр. 80/92, 9/96, 38/2004, 33/2006, 84/2008

¹¹ Службен весник на РМ бр. 83/2009

- Насоките за развивање и спроведување на сеопфатен национален одговор за борба против трговијата со луѓе објавени од страна на ICMPD¹³;
- Националниот механизам за упатување. Здружување на правата на тргувани лица. Практичен прирачник објавен од страна на ОБСЕ¹⁴;
- Препорачаните начела и насоки за човековите права и трговијата со луѓе (како резултат на Протоколот на ОН за трговијата со луѓе) објавени од UNHCR;
- Извештајот на Експертската група за трговијата со луѓе¹⁵ подготвен за Европската комисија, како и документите на Работната група на Пактот за стабилност¹⁶.

Мерките на СОП ги разгледуваат следните области:

- Идентификација на жртвите на трговија со луѓе;
- Правен статус на жртвите на трговија со луѓе;
- Помош на жртвите на трговија со луѓе (пред да се вратат, како и мерки за реинтеграција во местото на дестинација);
- Враќање на жртвите на трговија со луѓе;
- Помош и реинтеграција на жртвите на трговија со луѓе по враќањето – во местото на потекло;
- Кривична постапка во која се вклучени жртвите на трговија со луѓе како сведоци;
- Надомест на штета.

Водечки начела врз кои се засновуваат СОП се:

- Приод заснован врз човековите права;
- Интердисциплинарен и меѓуресорски приод;
- Учество на граѓанското општество;
- Сопственост на владата;
- Одржливост и
- Превенција од трговија со луѓе.

¹² Насоки за транснационално упатување на жртви на трговија со луѓе во Југоисточна Европа, ICMPD, 2006

¹³ Насоките за развивање и спроведување на сеопфатен национален одговор за борба против трговијата со луѓе, ICMPD, 2006.

¹⁴ Кроегер, Т. и Ј. Малкос, В.Н. Ул, Национален механизам за упатување. Здружување на правата на тргувани лица. Практичен прирачник, OSCE/ODIHR, Варшава, 2004.

¹⁵ Извештај на Експертската група за трговија со луѓе. Европска комисија, Генерална дирекција за правда, слобода и безбедност. Брисел, 22 декември 2004.

¹⁶ Види: <http://www.stabilitypact.org/trafficking/>

Како да се користат СОП?

СОП содржат пет процедури:

- Идентификација и упатување;
- Првична грижа и среднорочна помош;
- Враќање;
- Реинтеграција и
- Кривична постапка.

Секоја процедура содржи насоки за:

- **Кои** мерки треба да се спроведат;
- **Кога** ќе се спроведат мерките;
- **Кој** ќе биде одговорен за предложените мерки и
- **Како** ќе се спроведат мерките.

ИЗГОТВУВАЊЕ НА МРЕЖА ЗА РЕСУРСИ И УПАТУВАЊЕ ЗА СОП

КАКВИ ресурси опфаќаат СОП?

Стандардните оперативни процедури се потпираат врз соодветни ресурси, обучен персонал и поединечни контакти во владини/државни институции и невладините организации кои постојат во Република Македонија, а кога се работи за странски жртви, владини/државни институции и невладини организации во секоја друга држава.

КОГА се идентификуваат и обезбедуваат ресурсите за СОП?

Ресурсите, персоналот и контактите се идентификувани во овој документ и треба редовно да се набљудуваат и ажурираат од страна на Националниот координатор, Националната комисија за борба против трговија со луѓе, како и од страна на останатите организациони единици при МВР (ЕБПТЛКМ) и МТСП (НМУ).

КОЈ треба да постапува ?

Стандардните оперативни процедури се однесуваат на мулти-секторски служби, чија цел е да ги поддржат и заштитат жртвите на трговија со луѓе. Наменети се за надлежните органи во рамките на Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика, невладини организации (**↪ Види Анекс 1: Листа на органи надлежни за СОП, стр.61**).

Надлежните органи водат бази на податоци – МТСП за жртви на трговија за луѓе, а МВР за сторители на кривични дела.

КАКО се избираат ресурсите?

Секој утврден и договорен ресурс ќе се избира врз основа на стандардите и структурите дефинирани во овој документ. Исто така, сите мерки ќе се приспособат според конкретните потреби на жртвите во секој конкретен случај.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И НАЧЕЛА

- Програмите за помош и заштита да се приспособат на индивидуалните потреби на секоја жртва посебно.
- Жртвата треба да даде согласност врз основа на претходна информираност за целиот процес на помош и заштита.
- Жртвата има право да одлучи дали и кога сака да ѝ се даде помош.
- Секое лице за кое постои претпоставка дека е жртва на трговија со луѓе ќе се третира како претпоставена жртва до конечното утврдување.
- Сите субјекти вклучени во процесот на имплементација на СОП кои дошле во контакт со лицето за кое се претпоставува дека е жртва на трговија со луѓе треба да ги информираат, по телефон и/или писмено, надлежните органи.
- Сите субјекти вклучени во процесот на имплементација на СОП кои дошле во контакт со лицето за кое се претпоставува или е утврдено дека е жртва на трговија со луѓе треба да постапуваат согласно со начелото на недискриминација по основа на пол, возраст, социјален статус, раса, религија, политичко убедување итн.
- Интервјуата треба да се спроведат почитувајќи ги човековите права и основното човечко достоинство.
- Жртвите во програмата за поддршка потребно е да имаат можност да го искажат своето незадоволство од услугите, од поединците вклучени во давањето услуги, проблемите со другите во програмата или други проблеми со кои се соочуваат.

- Сите информации треба да се чуваат како доверливи и до информациите да имаат пристап што е можно помалку лица.
- Доколку жртва на трговија со луѓе е малолетно лице, задолжително е присуство на родител или назначување на старател.
- Во давањето помош и грижа на малолетни лица треба секогаш да се има предвид најдобриот интерес на детето.

ДЕЛ Б

I СОП - ИДЕНТИФИКАЦИЈА

ШТО е идентификација?

ИДЕНТИФИКАЦИЈАТА е процес со кој преку низа показатели и интервју се добиваат информации врз основа на кои се врши проценка дали лицето е жртва на трговија со луѓе. Процесот на идентификација опфаќа:

- Првично упатување и утврдување на идентитетот: Претпоставената жртва е упатена или самата се обраќа до надлежниот орган за првично упатување;
- Јазик и преведување: овозможување разговор на разбирлив јазик за претпоставената жртва;
- Прелиминарно давање на информации: давање основни информации на претпоставената жртва и утврдување на нејзините итни потреби;
- Рана проценка на ризикот: утврдување на ризикот за здравјето и безбедноста на жртвата;
- Идентификација (за да се утврди статусот на жртвата): поставување прашања и преиспитување на околностите за идентификување на претпоставената жртва како жртва на трговија со луѓе или друг вид криминал;
- Давање информации по идентификацијата: добивање согласност од жртвата врз основа на претходната размена на информации и нејзино вклучување во програма за помош; за малолетно лице согласност од родител/старател.
- Период на одлучување и дозвола за привремен престој (за жртви странски државјани) кој овозможува закрепнување и одлучување со цел соработка со надлежните органи и можност за добивање дозвола за привремен престој.

Претпоставената жртва може да дојде до надлежните органи на различен начин: да се пријави лично, со посредство или според сознанија на други лица, според сознанија на полицијата, на центрите за социјална работа, трудовите инспектори, јавното обвинителство, образовни институции, здравствени организации, преку други тргувани лица, семејството или познајници, невлади-

ни или меѓународни организации, службеници на амбасади или на конзулати, лица кои вршат превоз и други.

Целта на идентификацијата е: да се утврдат елементи на кривично дело трговија со луѓе/малолетно лице согласно со КЗ и да се овозможи поддршка на жртвата да дојде до соодветните служби/органи за помош на што е можно побрз и посоодветен начин.

За секоја жртва се назначува одговорно лице:

- За домашни жртви како одговорно лице се одредува службено лице на НМУ;
- За странски жртви како одговорно лице се одредува полициски службеник од ЕБПТЛКМ.

Одговорното лице, кое е назначено за случајот од моментот на идентификацијата на жртвата, ќе биде одговорно за истата до започнување на процесот на реинтеграција и ресоцијализација.

Сите елементи од оваа фаза се реализираат врз основа на претходна согласност на жртвата. Во случај кога жртвата е малолетно лице, потребна е согласност од родител/старател.

МЕРКА 1: ПРВИЧНО УПАТУВАЊЕ И УТВРДУВАЊЕ НА ИДЕНТИТЕТОТ

ШТО

Првичното упатување е известување до државните надлежни органи за лицето за кое се претпоставува дека е жртва на трговија со луѓе и нејзино упатување во прифатен центар за странци или во ЦЖТ.

Доколку упатената претпоставена жртва не поседува лични документи за утврдување на идентитетот, МВР ја презема одговорноста за утврдување на идентитетот, на домашна или странска жртва.

КОГА

Веднаш откако ќе се јави основа за сомнение дека некое лице е претпоставена жртва.

КОЈ

- ЕБПТЛКМ/МВР
- НРМ/ЦСР/МТСП
- НВО.

КАКО

Упатувањето се врши на начин кој нема да предизвика дополнителни ризици за животот и здравјето на жртвата.

Лицата за кои постои сомневање дека се тргувани, треба да бидат пријавени во надлежните органи.

Надлежните органи се должни да ја упатат претпоставената жртва во прифатен центар за странци или во ЦЖТ со донесување на:

- Решение за привремено задржување на странец во прифатен центар за странци ([↪ Види Анекс 3, стр.84](#)) или
- Решение за привремено сместување на лица – жртви на трговија со луѓе во ЦЖТ. ([↪ Види Анекс 4 и 5, стр. 87 и стр.89](#))

Доколку претпоставената жртва е малолетно лице, НМУ/ЦСР известува родител или назначува старател.

МЕРКА 2: ПРЕЛИМИНАРНО ДАВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ

ШТО

Давањето информации на претпоставените жртви треба да е составен елемент за време на целиот процес на упатувањето. Добро дадените информации (усно или во писмена форма) им овозможуваат на претпоставените жртви да се информираат, да ја повратат својата сигурност и самостојно да одлучуваат.

КОЈ го води разговорот?

- ПС од ЕБПТЛКМ/МВР;
- Надлежни службени лица од ЦСР/НМУ/МТСП.

КОГА треба да се дадат информациите?

Надлежниот орган треба веднаш да даде информации и да ги реши итните потреби на претпоставените жртви.

КАКО треба да се дадат информациите?

Првичните информации треба да бидат дадени во најкраток можен рок. Одговорното лице кое ги дава информациите тоа го прави на јасен, професионален и стрплив начин, поттикнувајќи ја претпоставената жртва да поставува прашања и да ги разбере намерите на лицето кое ги дава информациите. Соодветните информации треба да бидат достапни и во пишана форма и преведени на јазикот којшто претпоставената жртвата го разбира.

Листа на предуслови за водење на разговорот	
1	Разговор за потребите/барањата: <ul style="list-style-type: none"> • основни/лични потреби • облека • одмор • итна медицинска грижа • користење на телефон • преведувач
2	Грижа за личната безбедност
3	Информирање за расположивите служби и следни чекори за упатување и период на одлучување
4	Давање на пишан информативен материјал
5	Прашања од страна на жртвата

МЕРКА 3: РАНА ПРОЦЕНКА НА РИЗИКОТ

ШТО

Целта на овој прелиминарен/почетен разговор е да се дознае за каков било непосреден ризик за здравјето и сигурноста на претпоставената жртва.

Има за цел:

- Да го процени ризикот од непосредна закана за животот на претпоставената жртва;
- Да ја процени потребата од итна медицинска помош или други итни потреби за поддршка и

- Заеднички да се утврдат следните чекори за да се обезбеди сигурност и добросостојба на претпоставената жртва.

КОГА

Овој разговор треба да се изврши веднаш откако на претпоставената жртва:

- Ќе ѝ бидат обезбедени основните потреби;
- Ќе ѝ бидат дадени информации за процесот на интервјуирање;
- Ќе ѝ биде дадена можност да постави прашања, да истакне барања и да даде согласност за понатамошно водење на разговорот.

Кога НЕ треба да се води разговор?

Разговорот не треба да започне доколку претпоставената жртва:

- Се наоѓа на локација која не е безбедна;
- Има потреба од итна медицинска помош;
- Бара правен совет;
- Бара разговорот да се одложи или го одбива;
- Е малолетно лице, а не е присутен родител/старател или претставник од ЦСР;
- Доколку е присутно друго лице од местото на експлоатација.

На претпоставените жртви коишто одбиваат разговор - помош, треба да им се дадат информации за контакт на службите во случај во иднина да одлучат да бараат помош.

За малолетна претпоставена жртва која одбива разговор, одлучува родител/старател или претставник од ЦСР.

КОЈ

- ПС од ЕБПТЛКМ/МВР;
- Надлежни службени лица од ЦСР/НМУ/МТСП;
- Здравствени работници.

КАКО

Раната проценка на ризик треба да се направи на безбедна локација. Доколку е возможно, разговорот треба да се изврши во

простории на МВР, канцелариите на НМУ, во центрите за социјална работа и/или прифатен центар за странци/ЦЖТ.

Општа проценка на ризик	
А. Првична проценка на здравствената состојба	
1	Физичка состојба и знаци на насилство: <ul style="list-style-type: none"> • Претходни и сегашни повреди;
2	Психичка состојба: <ul style="list-style-type: none"> • Несоница; • Стресна состојба - нервоза; • Депресија.
3	Здравствена состојба - согледани: <ul style="list-style-type: none"> • Психички растројства; • Ментални и душевни растројства (прилог документ); • Моментална здравствена состојба; • Високоризични состојби; • Наследни фактори; • Ризичен начин на живеење.
Б. Првична проценка на безбедносен ризик (мислење на МВР-ЕБПТЛКМ и ЦСР/МТСП)	
1	Моментална грижа за безбедноста
2	Претходни закани за безбедноста
3	Конкретни лица кои може да создадат проблеми
4	Загриженост за безбедноста на членовите на семејството или пријателите
5	Ризични локации за лицето
6	Друго

Доколку проценката на ризик покаже дека се неопходни мерки за заштита на безбедноста, мора да се преземе итна соодветна акција за отстранување на ризикот.

МЕРКА 4: ЈАЗИК И ПРЕВЕДУВАЊЕ

ШТО

За претпоставените жртви кои немаат соодветно познавање на јазикот, за комуникацијата со надлежните органи од суштинско значење е преведувањето.

КОГА

Пред да се започне со процесот на идентификација, треба да се утврди дали има потреба од преведувач и, доколку е потребно, да се обезбеди.

КОЈ

- Овластени судски преведувачи;
- Толкувач (лице кое го познава јазикот на знаците);
- ПС од МВР;
- Надлежни службени лица од ЦСР при МТСП;

Во случаи кога мора да се ангажираат преведувачи кои не се овластени судски преведувачи, треба да се направи внимателен избор и тоа да не претставува дополнителен ризик за безбедноста на жртвата.

Преведувачот потпишува изјава за точност и доверливост на добиените информации ([↪ Види Анекс 6, Изјава на преведувачот, стр.91](#)).

Лицата кои биле затекнати со жртвата не треба да се користат како преведувачи – дури и кога тврдат дека ѝ се пријатели, членови на семејство, итн.

Обврската за обезбедување и плаќање на преводот е на нарачателот.

КАКО

Треба да се утврди дали претпоставената жртвата е во состојба доволно добро да го зборува јазикот за да комуницира ефективно и јасно. Претпоставените жртви кои не прифаќаат преведувач потпишуваат изјава дека го разбираат јазикот и дека немаат потреба од превод ([↪ Види Анекс 7, Изјава на жртвата за познавање на јазикот, стр.92](#)).

За малолетни претпоставени жртви изјава потпишува родителот/старателот.

Пред да почне разговорот, претпоставените жртви мора да се информираат за улогата, обврските и одговорностите на преведувачот, за и нивното право и можност да се откажат од назначениот преведувач во секое време.

Преведувачот треба однапред да биде информиран за карактерот на разговорите, а најдобро е да има претходно искуство или пак, да е обучен да работи со високоранливи лица. На преведувачот јасно ќе му се кажат неговите обврски и одговорности што ги има за време и по разговорот.

Критериуми за избор на преведувачи	
1	Да не ја познава жртвата претходно
2	Да не доаѓа од исто место на живеење или од местото каде што е затекната жртвата
3	Да не е сторител на кривични дела за кои е предвидена минимална казна затвор над 3 години.

МЕРКА 5: ИДЕНТИФИКАЦИЈА

ШТО

Идентификацијата на лицето за кое постои сомневање дека е жртва на трговија со луѓе се спроведува преку интервју од страна на претставници на ЕБПТЛКМ и/или НМУ/ЦСР.

КОГА

Интервјуто треба да се направи кога претпоставената жртва ќе се почувствува подготвена и согласна, а најдоцна до истекот на периодот на приспособување и одлучување.

Кога НЕ треба да се води интервју?

Интервјуто не треба да започне доколку кај претпоставената жртва се забележи:

- Вознемиреност, нервоза или агресивност;
- Потреба од медицинска помош и заштита;

- Бара правен совет;
- Не го разбира лицето кое ја интервјуира;
- Бара разговорот да се одложи или го одбива;
- Доколку се работи за малолетно лице за кое сè уште нема присутен родител, старател или претставник од ЦСР.

Интервјуто со претпоставената жртва треба да се спроведе само откако ќе ѝ се дадат јасни информации за процесот на интервјуирање.

КОЈ

Одговорно лице за случајот:

- претставник од ЕБПТЛКМ и/или
- претставник од ЦСР/НМУ.

Интервјуто, доколку има потреба, се спроведува во присуство на преведувач и/или доколку се работи за малолетно лице или лице кому му е одземена деловната способност – во присуство на родител или старател.

КАКО

При идентификацијата треба да се имаат предвид следните дефиниции:

- член 418 (а) од КЗ:
  - (1) Тој што со сила, со сериозна закана доведува до заблуди или други форми на присилба, грабнување, измама, со злоупотреба на својата положба или состојбата на бременост, немоќ или физичка или ментална неспособност на друг, или со давање или примање пари, или друга корист заради добивање согласност на лице кое има контрола на друго лице или на друг начин врбува, превезува, пренесува, купува, продава, засолнува или прифаќа лица заради експлоатација преку проституција или други форми на сексуална експлоатација, порнографија, принудна работа или слугување, ропство, присилен брак, присилна фертилизација, незаконито посвојување или сличен однос, или недопуштено пресадување делови од човековото тело, ќе се казни со казна затвор од најмалку четири години.
  - (2) Оној којшто ќе одземе или уништи лична карта, пасош или друга туѓа идентификациона исправа заради вршење на делото од став (1) на овој член, ќе се казни со казна затвор најмалку четири години.

(3) Оној којшто користи или овозможува на друг користење на сексуални услуги или друг вид експлоатација на лице за кое знаел или бил должен да знае дека е жртва на трговија со луѓе, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

(4) Ако делото од ставовите 1, 2 и 3 на овој член го стори службено лице во вршењето на службата, ќе се казни со затвор најмалку осум години.

(5) Согласноста на жртвата на трговија со луѓе заради намера за експлоатација предвидена во став (1), не е од значење за постоењето на кривичното дело од став (1).

(6) Ако делото од став (1) го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.

(7) Недвижностите искористени и предметите и превозните средства употребени за извршување на делото, се одземаат.

- член 418 (г) од КЗ:

1) Оној што врбува, превезува, пренесува, купува, продава, засолнува или прифаќа малолетно лице заради експлоатација преку проституција или други форми на сексуална експлоатација, порнографија, принудна работа или слугување, ропство, присилен брак, присилна фертилизација, незаконито посвојување или сличен однос, или недопуштено пресадување делови од човековото тело, ќе се казни со затвор најмалку осум години.

2) Оној што делото од став 1 ќе го стори со сила, сериозна закана, со доведување во заблуда или друга форма на присилба, грабнување, измама, со злоупотреба на својата положба или состојба на бременост, немоќ или физичка или ментална неспособност на друг, или со давање или примање пари, или друга корист заради добивање согласност на лице кое има контрола на друго лице, ќе се казни со затвор од најмалку 10 години.

3) Оној што користи или овозможува на друг користење на сексуални услуги или друг вид експлоатација од малолетно лице за кое знаел или бил должен да знае дека е жртва на трговија со луѓе, ќе се казни со затвор од најмалку осум години.

4) Оној што ќе одземе или уништи лична карта, пасош или друга туѓа идентификациона исправа зарада вршење на делото од ставовите 1 и 2, ќе се казни со затвор од најмалку четири години.

- 5) Ако делото од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член го стори службено лице во вршењето на службата, ќе се казни со затвор најмалку 10 години.
- 6) Согласноста на малолетното лице со дејствата предвидени во став 1, не е од значење за постоењето на кривичното дело од став 1.
- 7) Ако делото од став 1 го стори правно лице, ќе се казни со парична казна.
- 8) Недвижностите искористени и предметите и превозните средства употребени за извршување на делото се одземаат.

- член 122 од КЗ:

Под жртва на кривично дело се подразбира секое лице кое претрпело штета, вклучувајќи физичка или ментална повреда, емотивно страдање, материјална загуба или друга повреда или загрозување на неговите основни слободи и права како последица на сторено кривично дело. Под дете како жртва на кривично дело се подразбира малолетно лице до осумнаесет години.

Одговорните лица за случајот се должни да водат досиеја за жртвите и да ги чуваат сите релевантни документи, како и да обезбедат нивна заштита, согласно Законот за класифицирани информации. Лицата вклучени во работата со жртви потребно е да поседуваат безбедносен сертификат со класификација строго доверливо.

Доколку државјанин на РМ е вратен од трета земја и потоа е идентификуван како жртва од надлежните органи во РМ, истите ја известуваат земјата на експлоатација со цел превземање на соодветни мерки и пронаоѓање/утврдување на сторителот.

Одговорното лице за случајот го води интервјуто во согласност со приложениот формулар. Овие податоци се користат за добивање на унифицирана база на податоци и за следење на случајот. (⇒ [Види Анекс 8: Формулар за идентификација на жртви на трговија со луѓе, стр. 98](#)).

МЕРКА 6: ДАВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ ПО ИДЕНТИФИКАЦИЈАТА

ШТО

За време на фазата на давање информации по идентификацијата на лицето (без оглед дали е или не е идентификувано како жртва на трговија со луѓе) му се даваат детални информации за правата што ги има на располагање, вклучувајќи ги соодветните услови и обврски, и му се дава можност да ги изрази своите грижи и да поставува прашања.

Согласноста на жртвата треба да се базира врз претходна информираност за целиот процес на помош и заштита од страна на надлежните органи. Жртвата не може да се упати до надлежните органи без да ѝ се дадат детални информации за правата кои ѝ се на располагање и без согласност на жртвата.

КОГА

Веднаш по утврдувањето на статусот жртва, на лицето треба да му се даде јасен преглед на информации за службите и постапките.

КОЈ

Одговорното лице за случајот дава информации за услугите и постапките на жртвата.

Доколку жртвата сака да контактира со амбасадата на земјата од којашто потекнува, тогаш назначеното одговорно лице контактира со амбасадата и ја известува за барањето на жртвата.

КАКО

Сите информации за кои има потреба, ќе бидат обезбедени преку одговорните лица во усмена или писмена форма.

а) Доколку жртвата одлучи да не сведочи, ѝ се даваат:

- Информации за оценување на ризикот пред враќањето;
- Информации за опциите за враќање;
- Информации за помошта која е на располагање и условите за помош.

б) Доколку жртвата одлучи да сведочи, добива информации за:

- Привремениот престој;
- Процесот на собирање докази;
- Судскиот процес и правото за побарување на нематеријална штета;
- Опциите за сведочење и заштитата;
- Помошта која е на располагање и условите за помошта.

МЕРКА 7: ПЕРИОД НА ОДЛУЧУВАЊЕ И ДОЗВОЛА ЗА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ

ШТО

На жртвите треба да им се понуди период на одлучување (усно и во писмена форма) со цел да им се даде време да закрепнат и да се стабилизираат и да одлучат дали ќе соработуваат со надлежните органи. На жртвите треба да им се даде период на одлучување без оглед на нивната одлука да соработуваат како сведоци и без оглед дали сторителите кривично ќе се гонат или не. Периодот на одлучување треба да им се понуди како на странските, така и на домашните жртви на трговија со луѓе.

Услуги кои се даваат во периодот на одлучување:

- соодветно и безбедно сместување;
- медицинска, психолошко-социјална помош;
- совети и информации за нивните законски права на јазик што можат да го разберат;
- правна помош на жртвата за време на кривичната или друга постапка во која жртвата ги остварува своите права;
- информации за соодветните судски или административни постапки, како и правото на странските државјани да побараат азил;
- информации за можностите и постапката за нивно враќање во државата чии државјани се или во која имале законски престој пред нивното влегување на територијата на Република Македонија;
- пристап до образование.

Доколку жртвата-странец одлучила да соработува со надлежните органи, по периодот на одлучување може да добие дозвола за

привремен престој. Одобрение за привремен престој може да им се издаде на жртвите на трговија со луѓе ако:

- нивниот престој во Република Македонија е неопходен заради спроведување судска постапка;
- покажуваат јасна намера за соработка со надлежните државни органи во откривањето на кривичните дела и на сторителите и ако ги има прекинатите контактите со лицата за кои постои основано сомнение дека се вклучени во извршување на кривичното дело трговија со луѓе.

Барање за издавање/продолжување на дозвола за привремен престој поднесува ПС ОД ЕБПТЛКМ при МВР до Одделението за странци при РЦ за ГР-север. (➔ [Види Анекс 9, стр.97](#)).

КОГА

Периодот на одлучување за домашни жртви е до 2 месеца сметано од денот на сместување на жртвата. Во случај кога жртвите на трговија со луѓе се малолетни лица, раководејќи се според најдобриот интерес на малолетните лица, периодот на одлучување може да се продолжи

За странски жртви – сметано од првичното упатување, на претпоставената жртва на трговија со луѓе ѝ се овозможува период на одлучување во траење до два месеца, додека за малолетни лица е предвидена можност за продолжување на периодот на одлучување. Дозволата за привремен престој се издава за период до 6 месеци со можност за продолжување на уште 6 месеци.

КОЈ

- ПС од ЕБПТЛКМ;
- ПС од СГР;
- Надлежни службени лица од ЦСР/НМУ.

КАКО

Првиот чекор во организирањето на периодот на одлучување е информирање на жртвата од страна на одговорното лице во случајот за обезбедување нејзина согласност за понатамошно постапување. Притоа жртвата не смее да се испрашува и треба да биде информирана на јазик што го разбира.

Жртвата - странски државјанин се сместува во посебни простории во прифатен центар за странци врз основа на претходно донесено решение за привремено задржување на странец во прифатен центар од страна на ЕБПТЛКМ.

За време на периодот на одлучување странецот не може да биде протеран од РМ, освен ако жртвата:

- доброволно, активно или по своја иницијатива ги обновила контактите со лицата за кои постои основано сомнение дека се вклучени во извршувањето на кривично дело трговија со луѓе; или
- тоа го налагаат причините на јавниот ред и националната безбедност на Република Македонија.

ЕБПТЛКМ е овластена за поднесување барање за издавање дозвола за привремен престој на жртвата - странски државјанин. Дозволата за привремен престој ја издава Одделението за странци при РЦ за ГР – Север, Скопје. Привремениот престој трае за период до 6 месеци и тој може да се продолжи по потреба. Правото на привремен престој се одзема ако:

- жртвата доброволно, активно или по своја иницијатива ги обновила контактите со лицата за кои постои основано сомнение дека се вклучени во извршувањето на кривичното дело трговија со луѓе;
- тоа го налагаат причините на јавниот ред и националната безбедност на Република Македонија;
- жртвата престане да соработува со надлежните државни органи во откривањето на кривичните дела и на сторителите;
- надлежните државни органи одлучат да ја прекинат постапката.

II СОП: ПРВИЧНА ГРИЖА И СРЕДНОРОЧНА ПОМОШ

Првичната грижа е првиот чекор во постапката за помош на лица кои биле жртви на трговија со луѓе и истата се презема за време на периодот на одлучување. Првичната грижа има за цел да ги задоволи непосредните и основните потреби на лицето и да обезбеди негова безбедност:

- Сместување;
- Храна;
- Облека и други основни потреби;
- Психолошко советување и психосоцијална поддршка;
- Упатување на правна помош; информирање за законските одредби поврзани со привремена дозвола за престој, барање информации за можните законски проблеми по враќање во земјата на потекло;
- Олеснување на контакти со конзуларната канцеларија со информирана согласност на жртвата;
- Обезбедување документи (во соработка со конзуларната канцеларија);
- Олеснување на контакти со властите во земјата на потекло со информирана согласност на жртвата;
- Лекарски преглед и медицинска помош;
- Безбедносни мерки; ➔ [види Рано оценување на ризик](#)
- Контакт со семејство и/или блиски лица, доколку побара жртвата;
- Известување на надлежните органи.

Првичната грижа и помош треба да се темели врз извршената проценка на потребите. Проценката ја врши одговорното лице за случајот.

За време на фазата на среднорочна помош на жртвата, давателите на услуги се одговорни:

- Да обезбедат сигурност;
- Да обезбедат медицински услуги;
- Да обезбедат психолошка помош и поддршка;
- Да дадат правна помош;
- Да ѝ помогнат на жртвата повторно да ѝ се врати самодовербата и стабилноста и
- Да соработуваат при планирање и подготовка на следните чекори на жртвата.

Среднорочната помош ќе се даде:

- Во Македонија, доколу станува збор за домашна жртва или
- Во земјата на потекло, откако жртвата ќе се врати (доколку станува збор за странска жртва) и/или
- Во земјата на дестинација, доколку жртвата останува подолго од периодот на одлучување, врз основа на добиена дозвола за привремен престој (на пр. како сведок или оштетена страна).

МЕРКА 1: ПРОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕ НА ЖРТВИТЕ

Со цел да се утврдат соодветни мерки за помош за секоја жртва, неопходно е да се направи проценка на потребите.

ШТО

Проценката на потребите се врши врз основа на долунаведените критериуми.

КРИТЕРИУМИ ЗА ПРОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕ	
ПОДАТОЦИ ЗА ДОСИЕТО НА СЛУЧАЈОТ	
1	Име и презиме и/или број на досие за случајот
2	Земја на потекло
3	Јазик
ОСНОВНИ ПОТРЕБИ	
1	Сместување
2	Храна
3	Лекови
4	Комуницирање со семејството
ОЦЕНУВАЊЕ НА РИЗИКОТ	
1	Моментална загриженост за личната сигурност
2	Поединци кои на лицето може да му создадат проблеми
3	Загриженост за членовите на семејство или на блиски лица
4	Локации кои би можеле да не се безбедни за лицето да отиде или да ги посети
5	Дали лицето е следено во одреден временски период и во кој?

ЗДРАВСТВЕНИ ПОТРЕБИ	
1	Задолжителен здравствен преглед
2	Крвна слика, микробиолошки прегледи
3	Инфективни болести
4	Гинеколошки преглед
5	Стоматолошки услуги
7	Психолошки и психички проблеми
9	Високоризични состојби (срцеви заболувања, епилепсија, астма)
10	Пречки во развојот

КОГА

Проценката на потребите на жртвите се прави откако ќе им бидат дадени информации во врска со расположливите услуги, услови и обврски во врска со добивањето на услугата.

КОЈ

Одговорното лице за случајот:

- Надлежно службено лице од НМУ/ЦСР при МТСП или
- ПС од ЕБПТЛКМ при МВР;
- Медицинско лице;
- Претставник на НВО (ЦЖТ) или
- ПС од СГР при МВР.

КАКО

Пред да ја започне постапката за проценка на потребите, одговорното лице за случајот треба:

- Да ги земе предвид добиените информации за случајот;
- Да ја објасни целта на постапката за проценка на потребите на жртвата (на пр. како ќе се користи, зошто е корисна);
- Да објасни кој ќе има пристап до информациите;
- Да ја објасни можноста поединецот да одбие да одговори на кое било прашање;
- Да спроведе задолжителен здравствен преглед;
- Проценката на потребите на жртвата која е малолетно лице треба да се изведе во координација со родител/назначениот старател.

МЕРКА 2: РАЗВИВАЊЕ НА ПЛАН ЗА ПОМОШ

ШТО

Планот за помош е јасен и детален опис на предложените чекори во грижата за жртвата.

КОГА

Откако ќе заврши постапката за проценка на потребите на жртвата.

КОЈ

- Одговорното лице за случајот од Прифатниот центар за странци/ЦЖТ;
- Жртвата;
- Тимот за поддршка (професионалци од соодветни профили);
- Родител/старател.

КАКО

Одговорното лице за случајот координира активности за планот за помош на поединецот со тимот за поддршка на жртвата и со жртвата.

Комуникацијата треба да вклучи:

- Информации за тоа како ќе продолжи работата на тимот за случајот;
- Престојувалиште;
- Време на следната средба;
- Што да се преземе во случај на ризик за безбедноста;
- Потребни од психосоцијална, медицинска и правна помош.

При проценка на потребите, на малолетните лица треба да им се овозможи да учествуваат во донесувањето одлуки кои се однесуваат на програмите за нивна помош, почитувајќи ја нивната желба и најдобар интерес.

МЕРКА 3: СОГЛАСНОСТ ДА СЕ СПРОВЕДЕ ПЛАН ЗА ПОМОШ

ШТО

Постапката за согласност се спроведува со цел жртвата да ја разбере и да се согласи со понудената помош, условите и роковите.

КОГА

Откако на жртвата ќе ѝ бидат објаснети условите и роковите за давање на помошта.

КОЈ

Одговорното лице за случајот.

КАКО

На жртвата треба да ѝ се даде јасен опис на понудените услуги, на јазик што го разбира, за кои жртвата треба да даде согласност.

МЕРКА 4: ПРИСПОСОБУВАЊЕ И СТАБИЛИЗИРАЊЕ

ШТО

Процесот на приспособување и стабилизирање вклучува:

- Пакет здравствени услуги и потребна медицинска помош;
- Психосоцијална помош и поддршка со цел:
  - Зголемување на чувството на жртвата за независност и самодоверба;
  - Социоедукативни активности;
  - Стекнување знаење и вештини;
  - Подготовка за ресоцијализација и реинтеграција;
  - Проценка на ризикот за безбедноста;
  - Индивидуална психолошка помош.
- Правна помош и
- Можности за едукација/обука за занимање/редовно образование за малолетни лица.

КОГА

Треба да следува по првичната грижа.

КОЈ

Грижата за приспособување и стабилизирање треба да е мултисекторска и таа се предлага во соработка и координација со надлежните органи:

- Социјални работници, психолози и педагози од ЦСР при МТСП и НВО;
- Полномошник од НМУ при МТСП;
- Здравствени работници/Црвен крст.

КАКО

- Координирани тимски состаноци/дискусии со членовите на тимот за поддршка;
- Проценка на напредокот во различни области;
- Известување на жртвата за проценката на тимот;
- Проценување на ризикот за лица кои планираат да останат во земјата на дестинација/да се вратат во својата средина;
- Механизми за поддршка на лица кои сакаат да останат/да се вратат дома;
- Комуницирање со други институции.

Жртвата може да поднесе приговор до одговорното лице за случајот и/или до надлежните органи за забелешките поврзани со понудените услуги и постапки. Приговорот може да се поднесе усно или во пишана форма. Одговорното лице за случајот и/или надлежните органи се должни да ги испитаат наводите во приговорот во најкраток временски рок и за тоа да ја известат жртвата. Приговорите се разгледуваат институционално. Поднесувањето приговор во никој сличај не треба негативно да влијае врз давањето на услугата.

III СОП – ВРАЌАЊЕ

Процесот на враќање треба да е доброволен и сигурен. На жртвите треба да им се даде можност да се произнесат дали, кога и како би сакале да се вратат дома.

Начини:

За жртви – домашни државјани:

- Преку канцеларијата на НМУ, во соработка и координација со ЕБПТЛКМ при МВР и НВО или
- Индивидуално враќање на сопствен трошок.

За жртви – странски државјани:

- Владина институција до владина институција - Во Република Македонија надлежни органи се: МВР, МТСП (во случај на малолетници) и МНР;
- Комбинирани начини, на пр. владина институција до НВО, владина институција преку ИОМ, итн.;
- Индивидуално враќање на сопствен трошок.

Малолетниот странец не смее да се врати во матичната држава или во трета држава, која е согласна да го прифати, додека во таа држава не направи темелна проценка на семејството (⇒ **Види Анекс 10: Формулар за проценка на семејството, стр.104**) и не се обезбедат соодветни услови за прифаќање. До обезбедување на соодветни услови, малолетникот треба да остане на територијата на Република Македонија.

Малолетникот не смее да биде вратен во трета земја каде што неговото враќање би било во спротивност со Конвенцијата за правата на децата, Конвенцијата за заштита од мачење и нечовечко или понижувачко постапување или казнување и Европската конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи.

МЕРКА 1: ПРОЦЕС НА ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКА ЗА ВРАЌАЊЕ НА ЖРТВА

ШТО е информирана одлука за враќање?

Информирана одлука за враќање е одлука која слободно ја донесува жртвата по целосно информирање за опциите и ризи-

ците кои се однесуваат на продолжување на нејзиниот престој во земјата на дестинација, на враќањето дома или на промената на живеалиштето/престојувалиштето.

КОГА

Жртвата треба да се праша за нејзината одлука да се врати дома во тек на процесот на помагање, а особено:

- непосредно по самата идентификација и
- пред истекот на периодот на одлучување.

КОЈ ја консултира жртвата за нејзината одлука за враќање?

Доколку станува збор за домашна жртва, надлежни се канцеларијата на НМУ и одговорната НВО.

Доколку станува збор за жртва - странски државјанин, надлежни се ЕБПТЛКМ при МВР и НВО која работи со жртвата. Во случај кога станува збор за доброволно враќање на жртвата во рамките на програмите на меѓународни организации, за одлуката и деталите околу враќањето на жртвата се консултира и меѓународната организација.

КАКО се подготвува жртвата да донесе одлука за враќање?

На жртвата треба да ѝ се дадат следните информации усно и во пишана форма на јазикот кој го разбира жртвата.

ДАВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ	
	Информации
1	<p>Информации за законските можности да остане во земјата на дестинација</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дозвола за престој • Можности да добие азил • Достапни социјални услуги • Можности за психосоцијална помош • Можности за медицинска помош • Можности за курсеви за јазик • Можности за едукација и насочено образование • Информации за остојбата на пазарот на труд • Можности за сместување (прифатилиште) • Лица и организации за контакт

2	<p>Информации за можностите во матичната земја</p> <ul style="list-style-type: none"> • Информации за достапните социјални услуги • Информации за достапната специјализирана помош, на пр. психосоцијална помош, правна помош • Можности за медицинска помош • Можности за сместување • Можности за натамошна едукација и насочено образование • Информации за можните последици во земјата на потекло • Лица и организации за контакт
<p>Видот на информациите кои ѝ се даваат на жртвата ќе зависат од тоа дали станува збор за домашен или за странски државјанин.</p>	

МЕРКА 2: ОЦЕНУВАЊЕ НА РИЗИЦИТЕ И НА МОЖНОСТИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНО ВКЛУЧУВАЊЕ

ШТО

Проценката на ризикот и безбедноста пред враќањето е од битно значење заради обезбедување сигурност на жртвата, како и на нејзиното семејство.

КОГА

Веднаш откако жртвата ќе одлучи да се врати дома.

КОЈ

Проценката за безбедно враќање се врши врз основа на информациите добиени од:

- Жртвата;
- НМУ при МТСП и ЕБПТЛКМ при МВР;
- Невладини организации;
- Министерството за надворешни работи, дипломатско - конзуларните претставништва (ДКП на матичната земја од која потекнува жртвата и ДКП на РМ во матичната земја на жртвата);
- Меѓународни организации.

КАКО

Проценката на ризикот и безбедноста се спроведува преку одговарање на прашањата содржани во прашалникот.

ПРЕДЛОЖЕНИ ПРАШАЊА	
1	<p>Прашања до жртвата</p> <ul style="list-style-type: none"> • Доколку одите дома, како би се чувствувале? • Каде би се чувствувале сигурни? • Дали на вашето семејство/пријатели некој им се заканувал? • Дали вас некој ви се заканувал? • Дали сторителите знаат каде живеете вие/вашето семејство? • Дали сторителите се дел од вашето семејство, пријатели или блиски социјални групи? • Што би можело да се направи за да се чувствувате сигурно? • Како ќе реагира вашето семејство/пријатели кога ќе се вратите дома? • Дали сакате да се вратите во училиште, на работа, универзитет итн.?
2	<p>Оценување на ризикот од страна на полицијата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дали сторителите се заканувале на семејството или на пријателите? • Дали круговите на сторителот се дел од семејството, пријателите или социјалната група? • Дали сторителите го знаат местото на престој на лицето? • Дали полицијата во земјата на потекло е во состојба и спремна да ја заштити жртвата од можни репресии или насилство (во случај на жртва – странски државјанин)? • Дали е поведена кривична постапка против сторителот? • Дали станува збор за еден или за организирана група сторители? Какви се неговите/нивните релации со жртвата? • Проценување на ризикот преку евиденција на полицијата, како и преку информации добиени од трети лица.

3	<p>Ризици при социјално вклучување:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закана од кривично гонење или прекршочна постапка за дела сторени за време на состојбата на експлоатирање; • Состојба на инфраструктурата - достапност до местото на живеење • Можности за заштита преку локалната полиција; • Стигматизација, маргинализација, социјална изолација; • Вклученост во програмата за жртва-сведок; • Пристап до социјалните служби, институции кои обезбедуваат сместување; • Обезбедување на медицинско, психолошко, правно советување; • Можност да се продолжи со професионална обука или едукација; • Можност за постојано сместување; • Можност за долгорочна, независна економска сигурност; • Можност за враќање во семејството; состојба во семејството (насилство, итн.?) • Состојба во заедницата; • Граѓански немири; • Физичката и психолошката состојба на жртвата.
---	---

По направените проценки, жртвата треба веднаш да се информира за резултатите.

Напомена: Жртвата треба да се врати во земјата на потекло само ако се утврди дека тоа не претставува закана за нејзината безбедност. Доколку тоа не е можно, треба да се предвидат можностите за промена на живеалиштето или престојувалиштето во трета земја (согласно со Законот за заштита на сведоци).

МЕРКА 3: РАЗВИВАЊЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ

ШТО е план за управување со ризикот?

План во кој се утврдени ризиците со кои може да се соочи како жртвата така и членовите на нејзиното семејство/блиските откако ќе се врати. Целта на планот е да обезбеди ризикот да се сведе на минимум и ефективно да се управува.

КОГА

Откако ќе се направи проценка на ризикот и безбедноста, како и проценка за социјално вклучување на жртвата.

КОЈ

- ЕБПТЛКМ при МВР;
- НМУ/ЦСР при МТСП;
- Невладини организации;
- Надлежни органи и организации во земјата на потекло.

КАКО

Се изработува план во кој се сумираат различните наоди. Притоа, ЕБПТЛКМ го изработува оној дел од планот кој се однесува на проценката на ризикот и безбедноста, додека НМУ го изработува делот кој се однесува на ризиците при социјалното вклучување.

Откако планот е развиен, жртвата треба да се информира за ризиците со кои може да се сретне и со мерките што ќе се преземат да ја заштитат неа и нејзините блиски.

Напомена: Планот треба да се преиспита и ажурира во земјата на потекло откако жртвата ќе се врати.

МЕРКА 4: ПРОНАОЃАЊЕ НА СЕМЕЈСТВОТО

ШТО

Во случај жртвата да го прекинала контактот со своето семејство, а изразила желба да се врати, треба да се преземат постапки за воспоставување контактот со семејството.

КОГА

Паралелно со процесот на оценување на ризикот и безбедната средина.

КОЈ

- ЕБПТЛКМ при МВР;
- НМУ/ЦСР при МТСП;
- МНР;
- Меѓународна организација во зависност од условите на случајот;
- Дипломатско - конзуларните претставништва во РМ;
- НВО.

КАКО

Вклучените институции/организации ќе ги искористат сите свои расположливи средства (разговори со жртвата, телефонски контакти, трети лица, полициски досиеја, итн.)

МЕРКА 5: ДОКУМЕНТИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

ШТО

Кога жртвата нема документи за идентификација и/или патна исправа, неопходно е да се обезбедат истите.

КОГА

Документите се обезбедуваат кога жртвата не поседува документи за идентификација и/или ќе се создадат услови за нејзино враќање. Издавањето на документите трае во зависност од спецификите на секој поединечен случај.

КОЈ

Процесот на обезбедување на документите го иницира одговорното лице за случајот при ЕБПТЛКМ, а го спроведува во соработ-

ка со надлежните служби во рамките на МВР, како и други институции и дипломатски и конзуларни претставништва.

КАКО

Доколку жртвата донела одлука за доброволно враќање во земјата на потекло, одговорното лице за случајот треба да контактира со соодветните амбасади или конзулати и/или други надлежни институции и да утврди како може да се обезбеди соодветна патна документација.

Одговорното лице од ЕБПТЛКМ ја иницира постапката за враќање на странската жртва до СГР – Одделение за странци, при РЦ за ГР север, кое ја почнува формалната постапка за враќање на странската жртва.

Напомена: Во патните документи не треба да стои дека лицето е жртва или нелегален мигрант. Доколку жртвата изразила желба да бара азил, за време на траење на постапката за азил не треба да се контактираат амбасадите и конзу конзуларните претставништва.

МЕРКА 6: СПОДЕЛУВАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ СО ЖРТВАТА

ШТО

Споделувањето на информации со жртвата има за цел таа да биде целосно информирана за процесот на враќање за да се постигне нејзина реинтеграција и да се избегне нејзина ревиктимизација.

КОГА

Веднаш по донесувањето на одлуката за враќање.

КОЈ

- Одговорното лице за случајот
- ЕБПТЛКМ при МВР
- НМУ/ЦСР при МТСП
- НВО

КАКО

Жртвата се информира и со неа се разговара за следното:

- Резултатот од проценката (ризик и безбедност, како и социјално вклучување);
- Статусот на идентитетот и патните исправи;
- Како ќе се одвива пренесувањето од едната во другата земја или во рамките на државата:
  - Со придружба или не;
  - Транспортни средства;
  - Парични средства;
  - Помош за време на транзитот;
  - Кој ќе ја прифати жртвата по пристигнувањето;
  - Како да се препознае претставникот на организацијата/институцијата примател во транзитот и по пристигнувањето;
  - Ризици за безбедноста.
- Информации за првите денови во земјата на потекло или во местото на живеење:
  - Права и можности за жртвата што се враќа;
  - Можности за сместување;
  - Можности за помош;
  - Контакт информации со соодветни организации/институции;
  - Ризици за безбедноста;
  - Информации за реинтеграцијата.

МЕРКА 7: СПОДЕЛУВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ ЗА ЖРТВАТА ПРЕД ЗАМИНУВАЊЕТО

ШТО

Споделувањето информации помеѓу земјата на потекло и земјата на дестинација треба да ги одреди потребите за помош на жртвата во земјата на потекло.

КОГА

Најмалку 10 дена пред враќањето.

Во исклучителни околности кога е загрозувана безбедноста на жртвата, овој рок може да биде пократок (но не помалку од 48 часа).

КОЈ

- Одговорното лице за случајот;
- ЕБПТЛКМ при МВР;
- НВО;
- Организацијата/институцијата примател.

КАКО

Со цел да се овозможи брза и соодветна помош по пристигнувањето во земјата на потекло, земјата којашто упатува треба да ја контактира земјата на потекло со цел да се координира процесот на враќање.

Подготвување извештај и давање препораки за помош на жртвата од страна на одговорното лице до организација/институција примател.

Известувањето треба да се одвива на следниот начин:

- Барање за помош при враќање (транзит и/или прифаќање) од страна на институцијата/ организацијата која упатува;
- Потврдување на барањето за помош при враќање (транзит и/или прифаќање) од страна на институцијата/ организацијата која прима до институцијата/ организацијата која упатува;
- Барање за помош при реинтеграција од страна на институцијата/ организацијата која упатува;
- Потврдување за помошта при реинтеграција од страна на институцијата/ организацијата која прима.

Информациите што ги дава организацијата која упатува до организацијата која прима треба да содржат:

- Името на жртвата;
- Датумот на раѓање и местото на живеење во земјата на потекло (доколку се враќа во земјата на потекло);
- Моменталната здравствена состојба или состојба за која постои сомневање или ранливост на жртвата;
- Проценка на безбедноста и на ризикот;
- Кус преглед на потребите од помош;
- Предвидениот датум и време на заминување (доколку го има).

Врз основа на добиените информации и по консултацијата со институцијата/организацијата која упатува, останува институцијата/ организацијата која прима да одлучи дали упатеното лице ќе добие помош.

За да се обезбеди сигурност на жртвата, треба да постои проток на информации помеѓу организацијата испраќач и организацијата примач, како и со можни други организации во транзит или на граничните премини. Притоа, треба да се пренесе следното:

- Податоци за патувањето (транспортно средство, име на превозникот итн.), датумот и времето на пристигнување на крајната дестинација;
- По заминувањето на жртвата, веднаш се испраќа известување на организацијата примател;
- Име(иња) на придружбата, доколку постои;
- Потврдување дека жртвата ќе биде пречекана и кој ќе ја пречека;
- Потврдување дека жртвата пристигнала и била пречекана веднаш по пристигнувањето.

Организацијата примател се избира од редот на владините институции и/или невладините организации, притоа имајќи ги предвид следните аспекти:

- Проценката на ризиците за безбедноста на жртвата;
- Местото од каде потекнува таа;
- Возраста, полот и образованието на жртвата;
- Програмите за помош кои одредени организации/даватели на услуги ги нудат во земјата на потекло *vis-a-vis* специфичните потреби за помош на жртвата.

МЕРКА 8: БЕЗБЕДЕН ТРАНСПОРТ/ТРАНСФЕР

ШТО

Транспортот на жртвата од прифатниот центар за странци/ ЦЖТ до местото на живеење, односно до земјата на потекло, треба да биде безбеден.

КОГА

По донесување на одлуката за враќање и обезбедување на услови за безбедно враќање.

КОЈ

- за домашни жртви: НМУ/ЦСР при МТСП, ЕБПТЛКМ и Одделението за заштита на сведоци при МВР, НВО;
- за жртви - странски државјани: СГР – Одделението за странци, ЕБПТЛКМ и Одделението за заштита на сведоци при МВР.

ЕБПТЛКМ ја придружува жртвата/сведок од безбедната локација каде што е сместена до потребното место (суд, јавно обвинителство, здравствена установа, полициска станица), додека Одделението за заштита на сведоци се вклучува само во случаи кога жртвата добила статус на заштитен сведок.

КАКО

Треба да се обезбеди жртвата да ги има сите основни средства неопходни за враќање:

- Патни и/или документи за идентификација;
- Патен билет;
- Телефонски броеви во случај на итни потреби;
- Информации за тоа како да го препознае лицето кое ќе ја прифати по пристигнување и за време на транзит;
- Лични работи;
- Лице за придружба/одговорното лице
- Парични средства.

Напомена: Доколку проценката на ризикот покажува дека нема потреба од придружник за време на транспортот, жртвата ќе се придружува до местото на заминување и исто така ќе биде придружувана од местото на пристигнување.

Доколку се работи за малолетно лице, лице за придружба е задолжително.

IV СОП – Реинтеграција

Имајќи ги предвид посебните физички, психички и социјални последици кои ги доживуваат жртвите како резултат на нивната злоупотреба и експлоатација, потребно е преземање на соодветни мерки и постапки за реинтеграција во нивното семејство, домот и заедницата.

Преку практичната изработка и имплементација на индивидуални програми за секое лице посебно, базирани врз возраста и потребите на жртвата, ќе се оствари соодветна поддршка за нивна ресоцијализација и реинтеграција во средината во којашто се враќаат.

МЕРКА 1: ПОДГОТОВКА ЗА РЕИНТЕГРАЦИЈА

ШТО

Мерките за помош за реинтеграција вклучуваат услуги/активности за поддршка на жртвата.

За домашни жртви се подразбира вклучување во местото на живеење или друго место каде што жртвата ќе има можност за реинтеграција. Реинтеграцијата вклучува поддршка на жртвата и на семејството, на дом-семејството и нејзина подготовка за вклучување во локалната заедница.

Истото се однесува и за странски државјани во земјата на дестинација доколку им е дадена дозвола за привремен престој.

За странски жртви до земјата на потекло се доставуваат препораки за реинтеграција на жртвите по нивното враќање.

КОГА

Препораките/насоките за реинтеграција ќе се подготват пред да се врати жртвата во местото на живеење и треба да и се дадат на располагање веднаш откако ќе се врати, и истовремено севкупната документација се доставува до надлежниот ЦСР.

Процесот на реинтеграција за домашните жртви се одредува индивидуално, во зависност од потребите на секој одделен случај.

За странските жртви процесот на реинтеграција започнува во земјата на дестинација и е достапен до истекот на привремениот престој, а продолжува во земјата на потекло.

КОЈ

Надлежниот ЦСР каде што се спроведува реинтеграцијата/НМУ при МТСП и НВО; доколку станува збор за домашна жртва.

Доколку станува збор за странска жртва, подготовката за реинтеграција ја врши одговорното лице од Прифатниот центар за странци.

КАКО

Подготовката за план за реинтеграција се прави врз основа на изготвени програми во согласност со индивидуалните потреби и способности на секоја жртва содржани во:

- Програма за реинтеграција на жртви на трговија со луѓе;
- Програма за реинтеграција на деца - жртви на трговија со луѓе;
- Програма за реинтеграција на лица (возрасни и деца) со посебни потреби - жртви на трговија со луѓе.

МЕРКА 2: ПЛАН ЗА РЕИНТЕГРАЦИЈА

ШТО

Планот за реинтеграција предвидува:

- Психосоцијална поддршка;
- Правна помош;
- Изучување на јазик;
- Едукација и/или обука за занимање;
- Советување и помош за вработување.

Планот треба да се заснова врз потребите на жртвата и да се развие во содејство со ЦСР во местото на живеење.

Овој план е флексибилен и по потреба може да се менува и дополнува.

КОГА

За домашни жртви кои не биле сместени во ЦЖТ, планот за реинтеграција се изработува веднаш по проценка на потребите од страна на стручниот тим на надлежниот ЦСР. **За жртви сместени во ЦЖТ**, планот за реинтеграција се изготвува 8 дена пред нивно заминување.

За странска жртва сместена во Прифатниот центар за странци, информациите, со цел подготовка на соодветен план за реинтеграција во земјата на потекло, се доставуваат најдоцна 8 дена пред враќањето на жртвата во матичната земја.

КОЈ

- Одговорното лице за случајот;
- Родител/ старател;
- Жртвата;
- НВО;
- ЦСР/НМУ при МТСП; во соработка со:
  - Претставник од локалната заедница;
  - Агенцијата за вработување;
  - Подрачната единица при Министерството за образование.

КАКО

Планот за реинтеграција пред заминување на жртвата од ЦЖТ треба да се развие во согласност за добивање дополнителна помош. Доколку се работи за малолетно лице-жртва на трговија, изработката на план за реинтеграција е задолжителна.

Доколку жртвата не сака да биде вклучена во програма за реинтеграција, ќе ѝ бидат понудени информации за одредени институции и организации на кои може да им се обрати дополнително.

Информациите што ги дава земјата на дестинација до земјата на потекло треба да содржат:

- Податоци за жртвата (доколку се враќа во земјата на потекло);
- Датум на раѓање и место на живеење во земјата на потекло (доколку се враќа во земјата на потекло);
- Здравствена и психолошка состојба на жртвата;
- Проценка на безбедност и ризик;
- Кус преглед на потребите од помош;
- Препораки/насоки за изработка на план за реинтеграција во земјата на потекло;
- Предвиден датум и време на заминување, доколку го има;
- Вид и начин на транспорт на жртвата.

V СОП – КРИВИЧНА ПОСТАПКА

Жртвата - странски државјанин се вклучува во кривичната постапка ако одлучи да соработува со полицијата и со надлежните правосудни органи.

Согласно со одредбите на ЗКП, секое лице, вклучувајќи ја и жртвата на трговија со луѓе, повикано како сведок, е должно да се јави да даде исказ. Доколку постои веројатност дека со исказот или со одговорот на одредено прашање сведокот би се изложил себеси на опасност за животот или за личниот интегритет, може да го ускрати изнесувањето на лични податоци. Сведокот не е должен да одговара на одделни прашања ако е веројатно дека со тоа би се изложил себеси или својот близок роднина на тежок срам, значителна материјална штета или кривично гонење.

Жртвата има право да оствари имотно-правно барање во кривичната постапка.

МЕРКА 1: СОБИРАЊЕ ДОКАЗИ СО ПОДДРШКА НА ЖРТВАТА

ШТО

По периодот на одлучување, жртвата – странски државјанин може да одлучи:

- Да не соработува со правосудните органи;
- Да соработува со правосудните органи и да учествува во судската постапка.

Доколку жртвата се согласи да соработува со правосудните органи, припадници од ЕБПТЛКМ, по претходна подготовка на жртвата од страна на стручен тим, вршат интервју во врска со експлоатација на жртвата и идентификување на сторителите на кривичното дело трговија со луѓе.

При водењето на интервјуте треба да се води сметка лицето кое го води интервјуте да биде од ист пол со жртвата. За изготвеното интервју на жртвата, доколку постојат обележја на кривичното дело трговија со луѓе, се изготвува записник за примање на кривична пријава, кој го потпишува жртвата.

КОГА

Кога се работи за домашна жртва, од моментот на започнување на постапката, па сè до крајот на истата.

Кога се работи за странска жртва, од моментот на дадената согласност за соработка, врз основа на претходна инфомираност, па до крајот на судењето или освен ако жртвата не го измени своето мислење за соработка.

КОЈ

- ЕБПТЛКМ при МВР;
- Јавен обвинител;
- Истражен судија.

Доколку се работи за малолетно лице, треба да биде вклучен родител /старател, претставник на НМУ/ЦСР и други стручни лица.

КАКО

Пред да започне на разговорот, жртвата треба да се информира за:

- Правата и одговорностите за време на разговорот со ПС од ЕБПТЛКМ при МВР;
- Правата и одговорностите при давањето на исказот пред јавниот обвинител, истражниот судија и на главниот претрес;
- Можностите за остварување имотноправно барање во кривичната постапка;
- Личната сигурност и сигурноста на нејзиното семејство или други лица блиски на жртвата;
- Доверливост и ризик од оддавањето на информациите;
- Посебни услови при давањето исказ на главниот претрес;
- Можноста за исклучување на јавноста за време на судењето;
- Жртвата-сведок во текот на целата кривична постапка има право да побара одложување на сослушувањето/давање исказ.

Доколку се потребни други информации, а жртвата - странски државјанин се вратила во местото на живеење пред судењето,

ЕБПТЛКМ при МВР преку меѓународна полициска соработка доставува барање за пронаоѓање на жртвата (потврдување на идентитетот и информирање за судското рочиште), додека, пак, судот со замолница за меѓународна правна помош се обраќа директно до надлежниот суд или до Министерството за правда кое барањето го препраќа до МНР или директно до институциите во земјата на потекло за натамошно проследување и постапување.

Напомена: Сигурноста и добросостојбата на жртвата се од највисок приоритет во однос на прибирањето на доказите.

МЕРКА 2: ПОДГОТВУВАЊЕ НА ЖРТВАТА ПРЕД ГЛАВНИОТ ПРЕТРЕС

ШТО

Целта на подготвителната фаза пред судењето е да се обезбеди жртвата:

- Да е свесна за нејзините права:
  - право на присуство на главниот претрес;
  - право на соодветен превод;
  - право да не одговара на одделни прашања;
  - право да учествува активно на главниот претрес, да предлага нови докази и да поставува прашања на сведоци, вештаци и обвинети (доколку во исто време е и оштетено лице);
  - право да истакне имотноправно барање за надомест на материјална и/или нематеријална штета;
  - право на судење на кое е исклучена јавноста;
  - право да има полномошник кој ќе ја застапува и активно ќе учествува во кривичната постапка.
- Да биде целосно информирана за судскиот процес;
- Да биде свесна за улогата на различните лица вклучени во тој процес;
- Да и се даде психосоцијална помош и поддршка.

КОГА

Пред, за време и по судењето.

КОЈ

- полномошникот во комуникација со јавниот обвинител;
- Тимот за психосоцијална поддршка од ЦСР/ЦЖТ и НВО-и;
- Претставници на други релевантни владини институции.

Доколку жртвата била вратена во матичната земја, а судењето се одвива во земјата на дестинација, жртвата се подготвува во земјата на потекло, и тоа по барање на јавниот обвинител /истражен судија од земјатата на дестинација. Министерството за правда започнува постапка за меѓународна правна помош.

КАКО

- Пред датумот на судењето, на соодветен начин полномошникот или одговорното лице за случајот објаснува како ќе се одвива судскиот процес;
- Жртвата - сведок ја придружува лице за поддршка низ целиот судски процес;
- По можност, жртвата - сведок треба да се потсети на нејзините претходно дадени искази. Ова треба да се направи во неформална средина;
- Жртвата се подготвува за давање исказ и ѝ се даваат информации за нејзината улога во кривичната постапка.

Доколку била вратена во земјата на потекло, подготовката за судењето е должност на надлежните органи во земјата на потекло.

МЕРКА 3: ПОДДРШКА НА ЖРТВАТА ЗА ВРЕМЕ НА ГЛАВНИОТ ПРЕТРЕС

ШТО

Со цел жртвата да даде исказ, за релевантните околности битно е да се сведат:

- на минимум ризиците за безбедноста и заплашувањето;
- на минимум ризикот од повторна трауматизација/виктимизација.

Малолетна жртва има право на мерки на специјална заштита водејќи сметка за нејзиниот најдобар интерес. Пожелно е постапката да биде итна.

КОГА

За време на судењето.

КОЈ

- ПС од ОЗС, ЕБПТЛКМ при МВР;
- Јавен обвинител;
- Судија;
- Полномошник;
- Лице придружник од НВО.

КАКО

- Со одлука на судот во текот на постапката, сослушувањето се врши со видео запис, односно се даваат искази во посебна судска просторија со цел жртвата да не мора лично да се појави или се отстранува обвинетиот од главниот претрес;
- Избегнување контакт со сторителот или лица блиски на сторителот кога влегува во зградата, користење на посебен влез, посебна просторија итн.;
- Лицата за поддршка треба да стојат во непосредна близина на жртвата за време на сведочењето;
- Исклучување на јавноста од судницата;
- Обезбедување заштита на сведоците - жртви може да се изврши и со вклучување во Програмата за заштита на сведоци.

Кога се работи за жртва која е репатрирана во матичната држава, а е потребно да сведочи пред надлежните судови во РМ, ЈО преку МП преку меѓународна правна помош доставува барање за пронаоѓање и обезбедување на жртва-сведок.

Доколку жртвата треба да сведочи, се преземаат активности околу организирањето на нејзиното доаѓање во РМ.

Во случаи кога постојат технички можности, сведокот - жртва на трговија со луѓе странски државјанин може да биде сослушан преку видео-конференција и телефонско сослушување на жртва-

та (ЗКП, Втор дополнителен протокол на Конвенцијата за меѓусебна правна помош во кривична материја).

МЕРКА 4: ПОДДРШКА НА ЖРТВАТА - СВЕДОК ПО ЗАВРШУВАЊЕ НА ГЛАВНИОТ ПРЕТРЕС

ШТО

Во зависност од проценката на ризикот, жртвата сведок - странски државјанин може да се врати во матичната/друга земја. Доколку жртвата сведок (странски државјанин/државјанин на РМ) влезе во програмата за заштита на сведоци, може да се применат мерките:

- чување на тајноста на идентитетот;
- обезбедување лична заштита;
- промена на идентитетот;
- промена на живеалиштето, односно престојувалиштето.

КОГА

По судењето сè додека постои ризик за безбедноста на жртвите, нивните блиски лица од секој вид закана за нивен живот, здравје, слобода, физички интегритет или имот во поголем обем.

КОЈ

- ОЗС при МВР;
- ЕБПТЛКМ;
- НВО.

КАКО

- Измена на личните податоци на сведокот;
- Обезбедување на безбедно живеалиште, односно престојувалиште;
- Информирање на жртвата и на нејзиното семејство однапред за пуштањето од затвор на сторителот.

По завршување на судската постапка, се продолжува со следење на безбедноста на жртвата заради намалување на ризикот од ревиктимизација.

МЕРКА 5: ПОДДРШКА НА ЖРТВАТА ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА ИМОТНОПРАВНО БАРАЊЕ ВО КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА

ШТО

Жртвата има право да добие надомест на нематеријална штета од сторителот поради претрпена штета.

Компензацијата на жртвата се реализира со поднесување на имотнoправно барање во кривична постапка. Предлог за остварување на имотнoправното барање се поднесува до судот пред кој се води постапката.

За имотнoправните барања одлучува кривичниот суд. Имено, со пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен, судот одлучува целосно или делумно за имотнoправното барање. Доколку доказите во кривичната постапка не даваат доволна основа за целосно или делумно пресудување на имотнoправното барање, а за нивно дополнително обезбедување постои опасност од неоправдано одолжување на кривичната постапка, судот со пресудата ќе ја досуди само основата, или основата и делумно износот на имотнoправното барање, а за износот на имотнoправното барање или за остатокот од тој износ ќе донесе дополнителна пресуда.

Заради заштита на имотнoправното барање, во кривичната постапка може да се определат привремени мерки за обезбедување на имотнoправното барање што настанало поради извршувањето на кривичното дело. Под привремено обезбедување на имот или средства се подразбира и привремено замрзнување, заплenuвање, задржување на фондови, банкарски сметки и финансиски трансакции или приноси од кривичното дело.

Доколку износот на имотнoправното барање не може да се утврди со други докази или изведувањето такви докази би водело кон значително одолжување на постапката, судот со дополнителната пресуда ќе го досуди износот на имотнoправното барање или неговиот дел определувајќи правичен надомест.

Доколку е потребно, се применуваат одредбите на КЗ за проширена конфискација.

Кога судот донесува ослободителна пресуда, ја упатува оштетената странка да го оствари своето имотноправно барање во граѓански спор.

КОГА

Најдоцна до завршувањето на главниот претрес пред првостепениот суд.

КОЈ

Побарувањето го доставува жртвата преку нејзиниот полномошник.

За малолетникот - жртва барањето може да го истакнат родителите, старателите и законските полномошници.

КАКО

- Со информирање на жртвата за нејзините права за надомест во рамките на судска постапка и активно учество во неа;
- Со обезбедување бесплатна правна помош за време на постапката;
- Со информирање на жртвата – странски државјанин преку нејзиниот полномошник за текот на граѓанската постапка која се води во земјата на дестинација.

ДЕЛ В

АНЕКС 1: ЛИСТА НА ОРГАНИ НАДЛЕЖНИ ЗА СОП

Македонија		
Мерки	Одговорен орган	Контакт податоци
Идентификација и упатување	Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје	Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk
	Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје	Елена Грозданова Државен советник Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб: +389 75 311726 Е-маил: egrozdanova@mtsp.gov.mk Светлана Цветковска НМУ Координатор Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3106443 Моб: +389 76 456795 Е-маил: scvetkovska@mtsp.gov.mk; nmuofficemk@yahoo.com
Првична грижа и среднорочна помош	Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје	Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk
	Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје	Елена Грозданова Државен советник Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб: +389 75 311726

	<p>НВО “Отворена порта“, Скопје</p> <p>НВО “За среќно детство“, Скопје</p>	<p>Е-маил: egrozdanova@mtsp.gov.mk</p> <p>Светлана Цветковска НМУ Координатор Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3106 443 Моб: +389 76 456795 Е-маил: scvetkovska@mtsp.gov.mk; nmuofficemk@yahoo.com</p> <p>Маја Варошлија Тел/Факс:+389 2 2700107 Моб.: +389 70 367639 Е-маил: mvaroslija@lastrada.org.mk; lastrada@on.net.mk</p> <p>Верица Стаменкова Трајкова Тел: +389 2 2615628 +389 2 2622491 Факс: +389 2 3118143 Моб.: +389 70 227289 Е-маил: za.srekno.detstvo@gmail.com; vericatrajkova@gmail.com</p>
<p>Враќање</p>	<p>Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Сектор за гранични работи; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Меѓународна организација за миграција – ИОМ</p>	<p>Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk</p> <p>Јованче Аспровски Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3238034 Факс:+389 2 3143335 Моб:+389 70 364370 Е-маил: jovance_asprovski@moi.gov.mk</p> <p>Ивона З. Тодоровска Counter Trafficking Focal Point Тел: +389 2 3088100 Е-маил: izakoska@iom.int</p>

	Прифатен центар за странци; Скопје	Перо Шарески Тел/факс: +389 2 3142613 Моб: ++389 70 276022
Реинтеграција	Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје	Елена Грозданова Државен советник Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129 308 Моб: +389 75 311726 Е-маил: egrozdanova@mtsp.gov.mk Светлана Цветковска НМУ Координатор Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3 106443 Моб: +389 76 456795 Е-маил: scvetkovska@mtsp.gov.mk; nmuofficemk@yahoo.com
	НВО “Отворена порта“, Скопје	Маја ВарошлијаMs. Тел/Факс: +389 2 2700107 Моб.: +389 70 367639 Е-маил: mvaroslija@lastrada.org.mk; lastrada@on.net.mk
	НВО “За среќно детство“, Скопје	Верица Стаменкова Трајкова Тел: +389 2 2615628 +389 2 2622491 Факс: +389 2 3118143 Моб.: +389 70 227289 Е-маил: za.srekno.detstvo@gmail.com; vericatrajkova@gmail.com
Крвична постапка	Јавно обвинителство; Основно јавно обвинителство за борба против организиран криминал и корупција; Скопје	Влатко Георгиевски Тел: +389 2 3219850 Факс: ++389 2 3219866 Моб: +389 70 397822 Е-маил: vlatko.georgievski@jorm.gov.mk
	Одделение за заштита на сведоци; Министерство за внатрешни работи; Скопје	Љупчо Фидановски Тел: +389 2 3225765 Факс: +389 2 3142277 Моб: +389 70 330347 Е-маил: ljupco_fidanovski@moi.gov.mk

	<p>Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје</p>	<p>Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk</p> <p>Ленче Коцевска Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб:+389 76 456119 Е-маил: lkoceva@mtsp.gov.mk</p>
--	---	--

АНЕКС 2: ЛИСТА НА ОРГАНИ ЗА ТРАНСНАЦИОНАЛНА СОРАБОТКА

Меѓу надлежните организации и институции ќе се направат контакти на одговорните за постапување со жртви на трговија со луѓе.

Албанија		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Сектор за борба против незаконската трговија со луѓе; Директорат за борба против организираниот криминал; Гранична полиција и нелегални миграции; Министерство за внатрешни работи, Тирана	Г-ѓа Анила Трими Тел.:+355 4 2279303 Факс:+355 4 2273447 Моб:+355 69 4102005 Е-маил: trimia@mrp.gov.al
Интервентна грижа во кризи состојби	Директорат за социјални служби; Министерство за труд, социјални работи и еднакви можности; Тирана	Г-ѓа Илда Пода Тел.:+355 4 2243947 Моб:+355 68 2348001 Е-маил: ildapoda@yahoo.com
Помош за рехабилитација и реинтеграција	Извршен директор; НВО Различни и еднакви, Тирана	Г-ѓа Марјана Меши/Муслиа Тел:+355 4 2254532 Моб:+355 69 2088696 Е-маил: mmeshi@yahoo.co.uk
Враќање	Раководител, Сектор за реадмисија- Директорат за граници и миграции, Министерство за внатрешни работи, Тирана	Г-дин Или Кумрија Тел:+355 4 2279251 Факс:+355 4 2279263 Моб:+355 69 4102357 Е-маил: kumrijay@mrp.gov.al
Кривични постапки и надомест на штети	Обвинител, Јавно обвинителство, Тирана	Г-дин Аркилеа Коца Тел:+355 4 2222950/1069 Моб:+355 69 2078630 Е-маил: akoca@pp.gov.al
	Обвинител, Суд за тешки кривични дела, Тирана	Г-дин Енед Накуци Тел: +355 4 2254326 Моб: +355 69 2076220 Е-маил: enakuci@pp.gov.al

Регионални контакт податоци (државни социјални служби) за упатување на случаи со трговија на луѓе			
Име, град	Телефон	Мобилен	Факс
Г-дин Михаил Начи Генерален директор на државната социјална служба; Министерство за труд, социјални работи и еднакви можности; Тирана	+355 42 230719	+355 68 2082050	+355 4 2230719
Државна социјална служба, (г-дин Лулзим Кончи); Тирана	+355 42 348645	+355 68 2135136 +355 69 2074135	+355 4 2348645
Државна социјална служба (г-ѓа Љуљета Тавани); Берат	+355 322 35610 322 34141	+355 68 2637283	+355 32 234141
Државна социјална служба (г-дин Емил Бука); Гирокастро	+355 84 264557 84 265331	+355 69 2165116	+355 84 265331
Државна социјална служба (г-дин Илбер Брахимај); Валона	+355 33 227891	+355 69 2094089	
Државна социјална служба (г-ѓа Рита Мочо); Фиер	+355 34 22567 34 23638	+355 68 2338999	+355 34 223638
Државна социјална служба (г-ѓа Брунилда Дулај); Елбасан	+355 54 252246	+355 69 5424095	+355 54 252246
Државна социјална служба (г-ѓа Марјана Хамити); Драч	+355 52 26096	+355 69 3798602	
Државна социјална служба (г-дин Шукри Мехмети); Кукеш	+355 24 23287 24 24562	+355 68 2095610	+355 24 24562
Државна социјална служба (г-дин Шукри Шехи); Дебар	+355 21 83279 21 82157	+355 68 2777856	+355 21 82157
Државна социјална служба (г-дин Ѓерг Лулај); Лјеш	+355 21 52547 21 53586	+355 68 2086778	+355 21 53586

Државна социјална служба (г-ѓа Мирела Широка); Скадар	+355 22 48907 22 48907	+355 68 4014613	+355 22 48907
Државна социјална служба (г-дин Илир Фрашери); Корча	+355 82 242539	+355 68 2085949	+355 82 242539

Босна и Херцеговина		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Канцеларија на националниот координатор за борба против трговија со луѓе, Сараево	Канцеларија на државниот координатор за борба против трговијата со луѓе и незаконски миграции во БиХ Адреса: Зграда на пријателството помеѓу Грција и Босна и Херцеговина Кат 12; канцеларија бр. 1224 Плоштад на БиХ 1, 71000 Сараево Тел/факс: +387 33 492454; +387 33 710531 Е-маил: ureddk@msb.gov.ba
Интервентна грижа во кризни состојби	Канцеларија на националниот координатор за борба против трговија со луѓе, Сараево	Канцеларија на државниот координатор за борба против трговијата со луѓе и незаконски миграции во БиХ Адреса: Зграда на пријателството помеѓу Грција и Босна и Херцеговина Кат 12; канцеларија бр. 1224 Плоштад на БиХ 1, 71000 Сараево Тел/факс: +387 33 492454; +387 33 710531 Е-маил: ureddk@msb.gov.ba
Помош за рехабилитација и реинтеграција	Канцеларија на националниот координатор за борба против трговија со луѓе, Сараево	Канцеларија на државниот координатор за борба против трговијата со луѓе и незаконски миграции во БиХ Адреса: Зграда на пријателството помеѓу Грција и Босна и Херцеговина Кат 12; канцеларија бр. 1224 Плоштад на БиХ 1, 71000 Сараево Тел/факс: +387 33 492454; +387 33 710531 Е-маил: ureddk@msb.gov.ba

Враќање	Канцеларија на националниот координатор за борба против трговија со луѓе, Сараево	Канцеларија на државниот координатор за борба против трговијата со луѓе и незаконски миграции во БиХ Адреса: Зграда на пријателството помеѓу Грција и Босна и Херцеговина Кат 12; канцеларија бр. 1224 Плоштад на БиХ 1, 71000 Сараево Тел/факс: +387 33 492454; +387 33 710531 Е-маил: ureddk@msb.gov.ba
Кривични постапки и отштетни барања	Канцеларија на националниот координатор за борба против трговија со луѓе, Сараево	Канцеларија на државниот координатор за борба против трговијата со луѓе и незаконски миграции во БиХ Адреса: Зграда на пријателството помеѓу Грција и Босна и Херцеговина Кат 12; канцеларија бр. 1224 Плоштад на БиХ 1, 71000 Сараево Тел/факс: +387 33 492454; +387 33 710531 Е-маил: ureddk@msb.gov.ba

Бугарија		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Национална комисија за борба против трговија со луѓе, Софија Сектор „Трговија со луѓе“; Директорат „Борба против тешкиот и организиран криминал“; Главен директорат „Полиција за кривични дела“; Министерство за внатрешни работи; Софија	Адреса: Бул. Г.М.Димитров 52А, 1 спрат, 1797 Софија Тел: +359 2 8078050; +359 2 8078052 Факс: +359 2 8078059 Е-маил: office@antitraffic.government.bg Адреса: 133 Бул.Цариградско коше, 1707 Софија Тел: +359 2 9828038 Факс: +359 2 9885902 Е-маил: 170@mvr.bg

	Меѓународна организација за миграции (ИОМ); Софија	Адреса: 145 б Књаз Борис I , 1000 Софија Тел: +359 2 9394774 Факс: +359 2 9394788 Отворена линија: +359 2 9394777 Е-маил: iomsofia@iom.int
Интервентна грижа во кризни состојби Помош за рехабилитација и реинтеграција	Национална комисија за борба против трговија со луѓе, Софија НВО Анимус аасоцијација; Софија Меѓународна организација за миграции (ИОМ); Софија	Адреса: Бул. Г.М.Димитров 52А, 1 кат, 1797 Софија Тел: +359 2 8078050; +359 2 8078052 Факс: +359 2 8078059 Е-маил: office@antitraffick.government.bg Адреса: “Егзарх Јосиф” Улица 85, 1000 Софија Тел/факс: +359 2 9835205; +359 2 983 5305; +359 2 983 5405 Отворена линија: +359 2 981 7686 Е-маил: animus@animusassociation.org Адреса: 145 б Књаз Борис I , 1000 Софија Тел: +359 2 9394774 Факс: +359 2 9394788 Отворена линија: +359 2 9394777 Е-маил: iomsofia@iom.int
Враќање	Национална комисија за борба против трговија со луѓе, Софија Сектор „Трговија со луѓе“; Директорат „Борба против тешкиот и организиран криминал“; Главен директорат „Полиција за кривични дела“; Министерство за внатрешни работи; Софија	Адреса: Бул. “Г.М.Димитров” 52А, 1 спрат, 1797 Софија Тел: +359 2 8078050; +359 2 8078052 Факс: +359 2 8078059 Е-маил: office@antitraffick.government.bg Адреса: 133 Бул.Цариградско Коше, 1707 Софија Тел: +359 2 9828038 Факс: +359 2 9885902 Е-маил: 170@mvr.bg

	Меѓународна организација за миграции (ИОМ); Софија	Адреса: 145 б Књаз Борис I, 1000 Софија Тел: +359 2 9394774 Факс: +359 2 9394788 Отворена линија: +359 2 9394777 Е-маил: ioms Sofia@iom.int
Кривични постапки и отштетни барања	Национална комисија за борба против трговија со луѓе, Софија	Адреса: Бул. Г.М.Димитров 52А, 1 кат, 1797 Софија Тел: +359 2 8078050; +359 2 8078052 Факс: +359 2 8078059 Е-маил: office@antitraffic.government.bg
	Врховно касациско обвинителство; Софија	Адреса: 2, Бул. "Витоша", 040 Софија Тел: +359 2 9219235 Факс: +359 2 9219452

Хрватска		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Единица за организиран криминал; Министерство за внатрешни работи; Загреб	Г-ѓа Катрин Глуиќ Тел: +385 99 7320242 Е-маил: kgluic@mup.hr
Интервентна грижа во кризи состојби	Мобилни тимови; Црвен крст на Хрватска; Загреб	Г-ѓа Селма Голубовиќ Тел: +385 99 3114 862 Е-маил: selma.golubovic@hck.hr
Помош за рехабилитација и реинтеграција	Оперативен тим; Канцеларија за човекови права (национален координатор); Загреб	Канцеларија на националниот координатор Г-ѓа Маја Букса; Секретар на Националната комисија за борба против трговија со луѓе Тел: +385 1 48 77660 Факс: +385 1 48 13430 Е-маил: mbuksa@ljudskaprava-vladarh.hr
Враќање	Единица за незаконски миграции; Министерство за внатрешни работи; Загреб	Г-ѓа Лидија Пентавец Тел: +385 1 3788 559 Факс: +385 1 37 88 158 Е-маил: lpentavec@mup.hr

Кривични постапки и отштетни барања	Јавно обвинителство на Хрватска; Загреб	Г-ѓа Андреа Шурина Мартон Тел: +385 98 466695; +385 49 426900 Факс: +385 49 467650 Е-маил: andrea.surina@zg.t-com.hr; zdo-zlatar@kr.htnet.hr
-------------------------------------	---	--

Косово		
Мерки	Одговорно лице	Контакт податоци
Идентификување	Полициска единица за борба против трговија со луѓе;	Г-дин Рамадан Ахмети Командир, трговија со луѓе Тел: +377 44 506097 Е-маил: shtqnj@gmail.com
	Министерство за внатрешни работи, Приштина	Г-ѓа Леонора Красниќи Сектор за трговија со луѓе, Полиција, Косово Тел: +377 44 505628
Интервентна грижа во кризни состојби	Министерство за правда; Приштина	Г-ѓа Мале Морина Сектор за трговија со луѓе, Полиција, Косово Тел: +377 38 50801904
	Центар за заштита на жртви на трговија со луѓе; Приштина	Г-дин Басри Кастрати Поддршка на жртви и обука Тел: +377 44 345357 Е-маил: Basri.Kastrati@ks-gov.net;
	Министерство за правда; Приштина	Г-дин Басри Кастрати Поддршка на жртви и трговија Тел: +377 44 345357 Е-маил: Basri.Kastrati@ks-gov.net;
	Полициска единица за борба против трговија со луѓе; Министерство за внатрешни работи; Приштина	Г-ѓа Леонора Красниќи Сектор за трговија со луѓе, Полиција, Косово Тел: +377 44 505628
	Мисија на ИОМ во Косово, Приштина	Г-дин Петрит Сопјани Проектен координатор Тел: +377 44 112545 Е-маил: psopjani@iom.int; PSopjani@iom.ipko.org

	<p>Одделение за социјални работи, Министерство за труд и социјална заштита</p> <p>Terre des hommes, Мисија во Косово</p>	<p>Г-дин Бајрам Келменди Одделение за социјални работи, Министерство за труд и социјална заштита Тел: +377 44 118664 Е-маил: bajram_k@yahoo.com</p> <p>Тел: +81 38 244 574 www.tdh.ch</p>
Помош за рехабилитација и реинтеграција	<p>Центар за заштита на жртви на трговија со луѓе; Приштина</p> <p>Министерство за правда; Приштина</p> <p>Мисија на ИОМ во Косово, Приштина</p> <p>Terre des hommes, Мисија во Косово</p>	<p>Г-ѓа Хамијет Дедоли Извршен директор Тел: +377 44 167395 Е-маил: Hamijet_dedolli@yahoo.com</p> <p>Г-ѓа Валбона Јаха ISF менаџер Е-маил: vali3210@gmail.com</p> <p>Г-дин Петрит Сопјани Проектен координатор Тел: +377 44 112545 Е-маил: psopjani@iom.int; PSopjani@iom.ipko.org</p> <p>Тел: +81 38 244574 www.tdh.ch</p>
Враќање	<p>Полициска единица за борба против трговија со луѓе; Министерство за внатрешни работи, Приштина</p> <p>Дирекција за миграции, Министерство за внатрешни работи, Косово</p> <p>Одделение за социјални работи, Министерство за труд и социјална заштита, Приштина</p>	<p>Г-дин Рамадан Ахмети Командир, трговија со луѓе Тел: +377 44 506097 Е-маил: shtqnj@gmail.com</p> <p>Сектор за трговија со луѓе, Полиција, Косово Тел: +377 44 505628</p> <p>Г-дин. Рефки Морина Дирекција за миграции Тел: +377 44 158408 Е-маил: refki.morina@kosovopolice.com</p> <p>Г-дин Бајрам Келменди Одделение за социјални работи, Министерство за труд и социјална заштита Тел: +377 44 118664 Е-маил: bajram_k@yahoo.com</p>
Кривични постапки и отштетни барања	<p>Полициска единица за борба против трговија со</p>	<p>Г-дин Рамадан Ахмети Командир, трговија со луѓе Тел: +377 44 506097</p>

	луѓе; Министер- ство за внатрешни работи; Приштина	Е-маил:shtqnj@gmail.com
	Државно јавно обвинителство; Приштина	Г-дин Бесим Келменди Тел:+38138 248018 Е-маил: besim_kelmendi@yahoo.com
	Врховен суд, Приштина	Г-дин Фејзулах Хасани Тел: +381 38 243345/ 38 243346

Листа на контакт информации за социјални работници кои работат на детска заштита		
Центар за социјална работа	Име на социјален работник	Контакт податоци:
Приштина Сончев Брег	Севидје Брахими	Тел: +377 44 989559
Приштина Кафа	Мевлан Хисени	Тел: +377 44 916879
	Едона Хаџиу-Мифтари	Тел: +386 49 165862
Пеја	Вера Колѓерај	Тел: +377 44/267110 Е-маил: vera_kolgjeraj@hotmail.com
Феризај	Хамдије Селмани	Тел: +377 44 544213 Е-маил: hamdije.selmani@gmail.com
	Исмаил Бектеши	Тел: +377 44 761940 Е-маил: ismajlbekteshi.ko@hotmail.com
Гаково	Реџеп Кари	Тел: +377 44 188626
Митровица	Фикрије Сулејмани	Тел: +377 44 293552
Косово Поле	Хафије Кастрати	Тел: +377 44 229769

Листа на контакт службени лица за заштита на жртви		
Регион	Име на службеното лице	Контакт податоци:
Митровица	Бурхан Максун	Тел: +377 44 310466 Е-маил: burhanmaxhuni@yahoo.com
Пеја	Деме Хасанај	Тел: +377 44 117518 Е-маил : dema-h81@hotmail.com
Феризај	Ибрахим Терстена	Тел: +377 44 352937 Е-маил : ibrahimterstena@hotmail.com
Приштина	Шенај Бериша	Тел: +377 44 345 356

Македонија		
Мерки	Одговорен орган	Контакт податоци
Идентификација и упатување	Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје	Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk
	Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје	Елена Грозданова Државен советник Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб:+389 75 311726 Е-маил: egrozdanova@mtsp.gov.mk
		Светлана Цветковска НМУ Координатор Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3 106443 Моб: +389 76 456795 Е-маил: scvetkovska@mtsp.gov.mk; nmuofficemk@yahoo.com
Првична грижа и среднорочна помош	Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје	Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk
	Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје	Елена Грозданова Државен советник Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб:+389 75 311726 Е-маил: egrozdanova@mtsp.gov.mk
		Светлана Цветковска НМУ Координатор

	<p>НВО „Отворена порта“, Скопје</p> <p>НВО „За среќно детство“, Скопје</p>	<p>Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3 106443 Моб: +389 76 456795 Е-маил: scvetkovska@mtsp.gov.mk; nmuofficemk@yahoo.com</p> <p>Маја Варошлија Тел/Факс:+389 2 2700107 Моб.: +389 70 367639 Е-маил: mvaroslija@lastrada.org.mk; lastrada@on.net.mk</p> <p>Верица Стаменкова Трајкова Тел: +389 2 2615628 +389 2 2622491 Факс: +389 2 3118143 Моб.: +389 70 227289 Е-маил: za.srekno.detstvo@gmail.com; vericatrajkova@gmail.com</p>
Враќање	<p>Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Сектор за гранични работи; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Меѓународна организација за миграција – ИОМ</p> <p>Прифатен центар за странци; Скопје</p>	<p>Санде Китанов Началник Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk</p> <p>Јованче Аспровски Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3238034 Факс:+389 2 3143335 Моб:+389 70 364370 Е-маил: jovance_asprovski@moi.gov.mk</p> <p>Ивона З. Тодоровска Counter Trafficking Focal Point Тел: +389 2 3088100 Е-маил: izakoska@iom.int</p> <p>Перо Шарески Тел/факс:+389 2 3142613 Моб: ++389 70 276022</p>

<p>Реинтеграција</p>	<p>Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје</p> <p>НВО „Отворена порта“, Скопје</p> <p>НВО “За среќно детство“, Скопје</p>	<p>Елена Грозданова Државен советник Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб:+389 75 311726 Е-маил: egrozdanova@mtsp.gov.mk</p> <p>Светлана Цветковска НМУ Координатор Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3 106 443 Моб: +389 76 456795 Е-маил: scvetkovska@mtsp.gov.mk; nmuofficemk@yahoo.com</p> <p>Маја Варошлија Тел/Факс:+389 2 2700107 Моб.: +389 70 367639 Е-маил: mvarosljija@lastrada.org.mk; lastrada@on.net.mk</p> <p>Верица Стаменкова Трајкова Тел: +389 2 2615628 +389 2 2622491 Факс: +389 2 3118143 Моб.: +389 70 227289 Е-маил: za.srekno.detstvo@gmail.com; vericatrajkova@gmail.com</p>
<p>Крвична постапка</p>	<p>Јавно обвинителство; Основно јавно обвинителство за борба против организиран криминал и корупција; Скопје</p> <p>Одделение за заштита на сведоци; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Единица за борба против трговија со</p>	<p>Влатко Георгиевски Тел: +389 2 3219850 Факс: +389 2 3219866 Моб.: +389 70 397822 Е-маил: vlatko.georgievski@jorm.gov.mk</p> <p>Љупчо Фидановски Тел: +389 2 3225765 Факс: +389 2 3142277 Моб: +38970330347 Е-маил: ljupco_fidanovski@moi.gov.mk</p> <p>Санде Китанов Началник</p>

	<p>луѓе и криумчарење мигранти; Министерство за внатрешни работи; Скопје</p> <p>Канцеларија на националниот механизам за упатување; Министерство за труд и социјална политика; Скопје</p>	<p>Адреса: Димче Мирчев бб, 1000 Скопје Тел: +389 2 3116280 Факс: +389 2 3142201 Моб: +389 70 323497 Е-маил: sande_kitanov@moi.gov.mk</p> <p>Ленче Коцевска Адреса: Даме Груев 14, 1000 Скопје Тел: +389 2 3129308 Моб: +389 76 456119 Е-маил: lkoceva@mtsp.gov.mk</p>
--	---	--

Молдова		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	<p>Национална единица за координација на НРС*; Министерство за социјална заштита, Семејства и деца; Кишињев</p> <p>Прифатилиште; Меѓународен центар „Ла Страда“; Кишињев</p>	<p>Г-ѓа Диана Доноага Адреса: 1, Alecsandri str. Кишињев, МД 2009 Тел/ Факс: +373 22 727274 Моб: +373 69 056661 Е-маил: coordonator_snr@yahoo.com; coordonator.snr@mpsfc.gov.md</p> <p>Г-ѓа Викторија Дочитцу Адреса: p.a.box 259 Кишињев, МД 2012 Тел: +373 22 233309 (отворена линија) Факс: +373 22 234907 Е-маил: hotline@lastrada.md</p>
Интервентна грижа во кризи состојби	<p>Национална единица за координација на НРС*; Министерство за социјална заштита, Семејства и деца; Кишињев</p> <p>Мисија на ИОМ во Молдова; Кишињев</p>	<p>Г-ѓа Диана Доноага Адреса: 1, Alecsandri str. Кишињев, МД 2009 Тел/ Факс: +373 22 727274 Моб: +373 69 056661 Е-маил: coordonator_snr@yahoo.com; coordonator.snr@mpsfc.gov.md</p> <p>Г-дин Александру Софрони Адреса: 36/1, Ciuflea str. Кишињев, МД 2001 Тел: +373 22 232940/232941, локал.119 Моб: +373 60 247222 Факс: + 373 22 232862 Е-маил: asofoni@iom.int</p>

<p>Помош за рехабилитација и реинтеграција</p>	<p>Национална единица за координација на НРС*; Министерство за социјална заштита, Семејства и деца; Кишињев</p> <p>Мисија на ИОМ во Молдова; Кишињев</p>	<p>Г-ѓа Диана Доноага Адреса: 1, Alecsandri str. Кишињев, МД 2009 Тел/ Факс: +373 22 727274 Моб: +373 69 056661 Е-маил: coordonator_snr@yahoo.com; coordonator.snr@mpsfc.gov.md</p> <p>Г-дин Александру Софрони Адреса: 36/1, Ciuflea str. Кишињев, МД 2001 Тел: +373 22 232940/232941, локал.119 Моб: +373 60 247222 Факс: + 373 22 232862 Е-маил: asofoni@iom.int</p>
<p>Враќање</p>	<p>Национална единица за координација на НРС*; Министерство за социјална заштита, Семејства и деца; Кишињев</p> <p>Мисија на ИОМ во Молдова; Кишињев</p>	<p>Г-ѓа Диана Доноага Адреса: 1, Alecsandri str. Кишињев, МД 2009 Тел/ Факс: +373 22 727274 Моб: +373 69 056661 Е-маил: coordonator_snr@yahoo.com; coordonator.snr@mpsfc.gov.md</p> <p>Г-дин Александру Софрони Адреса: 36/1, Ciuflea str. Кишињев, МД 2001 Тел: +373 22 232940/232941, локал.119 Моб: +373 60 247222 Факс: + 373 22 232862 Е-маил: asofoni@iom.int</p>

Кривични постапки и отштетни барања	Национална единица за координација на НРС*; Министерство за социјална заштита, Семејства и деца; Кишињев	Г-ѓа Диана Доноага Адреса: 1, Alecsandri str. Кишињев, МД 2009 Тел/ Факс: +373 22 727274 Моб: +373 69 056661 Е-маил: coordonator_snr@yahoo.com; coordonator.snr@mpsfc.gov.md
	Центар за борба против трговија со луѓе; Министерство за внатрешни работи; Кишињев	Г-дин Александру Беслеага Адреса: 1, Alecsandri str. Кишињев, МД 2009 Тел: +373 22 254904 Моб: +373 68 377717 Факс: + 373 22 238368 Е-маил: alexcctp@mail.ru
	Мисија на ИОМ во Молдова; Кишињев	Г-дин Александру Софрони Адреса: 36/1, Ciuflea str. Кишињев, МД 2001 Тел: +373 222329 40/232941, локал.119 Моб: +373 60 247222 Факс: + 373 22 232862 Е-маил: asofoni@iom.int

Црна Гора		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Полициска дирекција: Оддел за борба против организи- раниот криминал; Подгорица	Г-дин Милован Павиќевиќ Адреса: Булевар Светог Петра Цетинњског 6, 20 000 Подгорица Тел/факс: + 382 20 247104 Моб: +382 67 284183 Е-маил: org.krim@cg.yu,
	НВО „Женско лоби на Црна Гора“	Г-ѓа Аида Петровиќ Координатор Адреса: Далматинска 5, 20 000 Подгорица Тел/ Факс: +382 20 656166 Моб: +382 69 454606 Е-маил: mnzenskilobi@cg.yu
Интервентна грижа во кризи состојби	НВО „Женско лоби на Црна Гора“, Подгорица	Г-ѓа Аида Петровиќ Координатор Адреса: Далматинска 5, 20 000 Подгорица Тел/ Факс: +382 20 656166 Моб: +382 69 454606 Е-маил: mnzenskilobi@cg.yu

	<p>Полициска дирекција; Единица за спречување на незаконските миграции; Подгорица</p> <p>Министерство за здравство, Подгорица</p>	<p>Г-дин Горан Бошковиќ Виш комесар на полицискиот Оддел за спречување на незаконските миграции Адреса: Бул. светог Петра Цетињског бб, 20 000 Подгорица Тел/ Факс: +382 202895 Е-маил: sektorzapp@cg.yu</p> <p>Г-дин Радуле Драговиќ Помошник министер за здравство Адреса: Римски трг б, 20 000 Подгорица Тел: +382 20 234053 Факс: +382 20 242762 Моб: +382 67 548848, +382 67 275560 Е-маил: radule.dragovic@gov.me</p>
<p>Помош за рехабилитација и реинтеграција</p>	<p>НВО „Женско лоби на Црна Гора“, Подгорица</p> <p>Министерство за здравство, Подгорица</p>	<p>Г-ѓа Аида Петровиќ Координатор Адреса: Далматинска 5, 20 000 Подгорица Тел/ Факс: +382 20 656166 Моб: +382 69 454606 Е-маил: mnzenskilobi@cg.yu</p> <p>Г-дин Радуле Драговиќ Помошник министер за здравство Адреса: Римски Трг б, 20 000 Подгорица Тел: +382 20 234053 Факс: +382 20 242762 Моб: +382 67 548848, +382 67 275560 Е-маил: radule.dragovic@gov.me</p>
<p>Враќање</p>	<p>Мисија на ИОМ во Црна Гора; Подгорица</p> <p>Полициска дирекција; Единица за спречување на незаконските миграции; Подгорица</p>	<p>Г-ѓа Душица Живковиќ, Адреса: Цетињски пут бб, ламела, III/45 Тел: +382 69 317567 Е-маил: dusicazivkovic@yahoo.com,</p> <p>Г-дин Горан Бошковиќ Виш комесар на полицискиот Оддел за спречување на незаконските миграции Адреса: Бул. светог Петра Цетињског бб, 20 000 Подгорица Тел/ Факс: +382 202895 Е-маил: sektorzapp@cg.yu</p>

Кривични постапки и отштетни барања	Јавно обвинителство	Г-ѓа Мира Самарџиќ Заменик специјален обвинител за борба против организираниот криминал, корупција и тероризам Адреса: ул. Слободе 20, 20 000 Подгорица Тел: +382 20 230624
	Полициска дирекција; Единица за спречување на незаконските миграции; Подгорица	Г-дин Милован Павиќевиќ Адреса: Булевар светог Петра Цетињског 6, 20 000 Подгорица Тел/факс: + 382 20 247104 Моб: +382 67 284183 Е-маил: org.krim@cg.yu
	НВО „Женско лоби на Црна Гора“, Подгорица	Г-ѓа Аида Петровиќ координатор Адреса: Далматинска 5, 20 000 Подгорица Тел/ Факс: +382 20 656166 Моб: +382 69 454606 E-mail: mnzenskilobi@cg.yu

Романија		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Национална агенција за борба против трговијата со луѓе Министерство за администрација и внатрешни работи, Дирекција за борба против организираниот криминал – Единица за борба против трговија со луѓе	Тел: +40 21 3118982 +40 21 3133100 +40 800 800 678 (non-stop) Факс: +40 21 3190183 Моб: +40 723 195959 Е-маил: anitp@mai.gov.ro;anitp.ci@mira.gov.ro Тел./ Факс: +40 21 315 00 90 Е-маил: combating_thb@politiaromana.ro
Интервентна грижа во кризни состојби	Национална агенција за борба против трговијата со луѓе	Тел: +40 21 3118982 +40 21 3133100 +40 800 800 678 (non-stop) Факс: +40 21 3190183 Моб: +40 723 195959 Е-маил: anitp@mai.gov.ro;anitp.ci@mira.gov.ro

	НВО АДПАРЕ	Тел: +40 21 2532904 Е-маил: adpare@adpare.eu
Помош за рехабилитација и реинтеграција	Национална агенција за борба против трговијата со луѓе НВО АДПАРЕ	Тел: +40 21 3118982 +40 21 3133100 +40 800 800 678 (non-stop) Факс: +40 21 3190183 Моб: +40 723 195959 Е-маил: anitp@mai.gov.ro; anitp.ci@mira.gov.ro Тел: +40 21 2532904 Е-маил: adpare@adpare.eu
Враќање	Министерство за надворешни работи и дипломатски мисии Национална агенција за борба против трговијата со луѓе	Тел: + 40 21 3196870 Факс: + 40 21 3196869 Тел: +40 21 3118982 +40 21 3133100 +40 800 800 678 (non-stop) Факс: +40 21 3190183 Моб: +40 723 195959 Е-маил: anitp@mai.gov.ro; anitp.ci@mira.gov.ro
Кривични постапки и отштетни барања	Министерство за јавни работи Министерство за правда	Тел: +40 21 3193833 +40 21 3193856 +40 800 800 886 (non-stop) Факс: + 40 21 3193858 Е-маил: sesizare@mpublic.ro Тел: +40 37 2041999 +40 37 2041079 Факс: +40 37 2041079 Е-маил: relatiipublice@just.ro

Србија		
Мерки	Одговорно тело	Контакт податоци
Идентификување	Агенција за координација на заштитата на жртвите на трговија со луѓе; Белград	Тел: +381 11 3096745 Е-маил: sluzbab@sbb.rs; sluzbazak@sbb.rs
	Дирекција за гранична полиција; Министерство за внатрешни работи; Белград	Тел: +381 11 3117679 Е-маил: ozs@mup.gov.rs
Интервентна грижа во кризни состојби	Агенција за координација на заштитата на жртвите на трговија со луѓе; Белград	Тел: +381 11 3096745 Е-маил: sluzbab@sbb.rs; sluzbazak@sbb.rs

Помош за рехабилитација и реинтеграција	<p>Агенција за координација на заштитата на жртвите на трговија со луѓе; Белград</p> <p>НВО АТИНА; Белград</p> <p>НВО АСТРА; Белград</p> <p>НВО Советодавен центар за семејно насилство, Белград</p>	<p>Тел:+381 11 3096745 Е-маил:sluzbab@sbb.rs; sluzbazak@sbb.rs</p> <p>Тел: +381 11 3247619; +381 11 303 3523 Е-маил: atinango@eunet.rs</p> <p>Тел: +381 11 2635114 СОС линија/факс: +381 11 3347817 Е-маил: astrasos@sezampro.rs</p> <p>Тел: +381 11 2769466 Е-mail: savet@eunet.rs</p>
Враќање	Агенција за координација на заштитата на жртвите на трговија со луѓе; Белград	Тел:+381 11 3096745 Е-маил: sluzbab@sbb.rs; sluzbazak@sbb.rs
Кривични постапки и отштетни барања	<p>Министерство за правда¹⁷</p> <p>Агенција за координација на заштитата на жртвите на трговија со луѓе; Белград</p> <p>НВО АТИНА, Белград</p> <p>НВО АСТРА; Белград</p> <p>НВО Советодавен центар за семејно насилство, Белград</p>	<p>Адреса: Немањина 22-26, Белград Тел:+381 11 3616381 Тел:+381 11 3616572</p> <p>Тел:+381 11 3096745 Е-маил: sluzbab@sbb.rs; sluzbazak@sbb.rs</p> <p>Тел:+381 11 3247619; +381 11 3033523 Е-маил: atinango@eunet.rs</p> <p>Тел: +381 11 2635114 СОС отворена линија/факс: +381 11 33 47 817 Е-маил: astrasos@sezampro.rs</p> <p>Тел: +381 11 2769466 Е-маил: savet@eunet.rs</p>

¹⁷ Доколку потпаѓа под одредбите на релевантните национални закони и/или меѓународни договори за билатерална/заемна помош во кривичната материја

АНЕКС 3: РЕШЕНИЕ ЗА ПРИВРЕМЕНО ЗАДРЖУВАЊЕ НА СТРАНЕЦ ВО ПРИФАТЕН ЦЕНТАР НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Образец бр. 13-а

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
THE REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS

Орг. единица _____

Organizational unit

Број _____

Number

Место и датум _____

Place and date

Врз основа на член 108 од Законот за странци, ставови 3 и 4 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2006, 66/2007 и 117/2008), Министерството за внатрешни работи _____ на ден ____ година ____ донесе (назив на организационата единица)

Pursuant to Article 103 paragraphs 3 and 4 of the Law on Aliens (“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nr.35/2006, 66/2007 and 117/2008) the Ministry of Internal Affairs _____ on _____ brought the following: (competent organizational unit)

РЕШЕНИЕ ЗА ПРИВРЕМЕНО ЗАДРЖУВАЊЕ НА СТРАНЕЦ ВО ПРИФАТЕН ЦЕНТАР НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ DECISION FOR TEMPORARY DETENTION OF THE ALIEN IN DETENTION CENTER IN THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS

ПРИВРЕМЕНО СЕ ЗАДРЖУВА во прифатен центар лицето:
The following person is temporary detained in Detention center

Презиме _____
Surname

Име _____
Name

од татко _____
Father

мајка _____
Mother

Дата на раѓање _____ Место на раѓање _____ Пол _____
Date of birth _____ Place of birth _____ Sex _____

Државјанство _____
Nationality _____

Вид на документ за идентификација _____ број _____
Type of identification document _____ number _____

Издаден во _____ на _____
Issued at _____ on _____

Со рок на важност до _____
Valid until _____

ПРАВНА ОСНОВА за привремено задржување на лицето
LEGAL GROUNDS for expulsion of the person

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ
JUSTIFICATION

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО

РЕСЕРТ

Против наведеното решение може да се поднесе жалба во рок од 8 (осум) дена од денот на приемот на решението.

Against the above decision it is allowed to make a complaint to be lodged within (eight) days as from the date of the receipt of the decision.

Жалбата се поднесува до Владата на Република Македонија, до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на одбраната, внатрешните работи, правосудство и управа, преку органот кој го донел решението.

The complaint is lodged with the Government of the Republic of Macedonia, the Commission for Administrative Matters of Second Instance in the filed of defence, internal affairs, justice and administration through the decision-making authority.

Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

The complaint does not have a suspension effect on the decision, except in the case of Article 103 paragraph 8 of the Law on Aliens.

М.П.

_____
L.S. Потпис на службеното лице
Signature of authorized official

АНЕКС 4: РЕШЕНИЕ ЗА ПРИВРЕМЕНО СМЕСТУВАЊЕ НА ЛИЦЕ-ЖРТВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ ВО ЦЖТ

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа

Бр. _____
_____ год.

ЈУ Меѓуопштинскиот центар за социјална работа _____, постапувајќи по службена должност по предметот на лицето _____ од _____, жртва на трговија со луѓе, врз основа на член 31 став 2 алинеја 3 и член 182 став 1 од Законот за социјална заштита („Службен весник на РМ“ бр. 79/09), член 126 и 205 став 1 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на РМ“ бр.38/05 и 110/08) и Заклучокот на Стручниот тим бр. _____ од _____ година, донесе

РЕШЕНИЕ

Лицето _____ од _____ со ЕМБГ _____, од татко _____ и мајка _____ жртва на трговија со луѓе, ПРИВРЕМЕНО СЕ СМЕСТУВА во Центар за лица – жртви на трговија со луѓе во Скопје, сметано од _____ година.

Решението стапува во сила од денот на донесувањето.

Жалбата изјавена против ова решение не го одлага извршувањето согласно со член 181 став 3 од Законот за социјална заштита.

Образложение

Лицето _____ од страна на ЈУ Меѓуопштинскиот центар за социјална работа _____, пријавена е како жртва на трговија со луѓе.

Постапувајќи по службена должност по поднесените пријави, Стручниот тим на _____ година донесе заклучок лицето _____, жртва на трговија со луѓе, привремено да биде сместено во Центарот за лица – жртви на трговија со луѓе во Скопје, сметано од _____ година, заради заштита на неговите интереси со отстранување од средината која негативно влијае врз него како жртва на трговија со луѓе.

Врз основа на изложеното, а согласно со член 31 став 2 алинеја 3 од Законот за социјална заштита, се реши како во диспозитивот.

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО: Против ова решение може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот, преку ЈУ

Меѓуопштински центар за социјална работа _____, до Министерството за труд и социјална политика - Скопје.

Решението да се достави до:

- _____ (Име и презиме)
- Центар за лица – жртви на трговија со луѓе
- МТСП-НМУ-Скопје
- Досието

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа
Скопје
Директор

Изготвил: _____

АНЕКС 5: РЕШЕНИЕ ЗА ПРИВРЕМENO СМЕСТУВАЊЕ НА МАЛОЛЕТНО ЛИЦЕ - ЖРТВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ ВО ЦЖТ

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа

Бр. _____
_____ год.

ЈУ Меѓуопштинскиот центар за социјална работа _____, постапувајќи по службена должност по предметот на малолетното лице _____ од _____, како малолетно лице - жртва на трговија со луѓе, врз основа на член 31 став 2 алинеја 3 и член 182 став 1 од Законот за социјална заштита („Службен весник на РМ“ бр. 79/09), член 14 став 1 и 177-в од Законот за семејство - Пречистен текст („Службен весник на РМ“ бр.157/08), член 126 и 205 став 1 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на РМ“ бр.38/05 и 110/08) и Заклучокот на Стручниот тим бр. _____ од _____ година, донесе

РЕШЕНИЕ

Малолетното лице _____ од _____ со ЕМБГ _____, од родителите татко _____ и мајка _____ како малолетник - жртва на трговија со луѓе, ПРИВРЕМENO СЕ СМЕСТУВА во Центар за лица – жртви на трговија со луѓе во Скопје, сметано од _____ година.

Решението стапува во сила од денот на донесувањето.

Жалбата изјавена против ова решение не го одлага извршувањето согласно со член 181 став 3 од Законот за социјална заштита.

Образложение

Малолетната _____ од страна на _____, во ЈУ Меѓуопштинскиот центар за социјална работа _____, пријавена е како малолетник- жртва на трговија со луѓе.

Постапувајќи по службена должност по поднесените пријави, Стручниот тим на _____ година донесе заклучок малолетното лице _____, жртва на трговија со луѓе, привремено да биде сместена во Центар за лица – жртви на трговија со луѓе во Скопје сметано од _____ година, заради заштита на нејзините интереси со отстранување од средината која негативно влијае врз неа како жртва на трговија со луѓе.

Врз основа на изложеното, а согласно со член 31 став 2 алинеја 3 од Законот за социјална заштита и член 177-в од Законот за семејството, се реши како во диспозитивот.

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО: Против ова решение може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот, преку ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа _____, до Министерство за труд и социјална политика - Скопје.

Решението да се достави до:

- Родителот
- Центарот за лица – жртви на трговија со луѓе
- МТСП-НМУ-Скопје
- Досието

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа Скопје

Директор

Изготвил: _____

АНЕКС 6: ИЗЈАВА НА ПРЕВЕДУВАЧ

НАЗИВ НА ИНСТИТУЦИЈАТА

Евиденциски број _____

ИЗЈАВА

Јас _____ од т. _____
ЕМБГ _____ од _____, во
својство на овластен преведувач на _____ јазик, под
материјална и кривична одговорност изјавувам дека:

Не ја познавам жртвата на ТЛ ниту нејзиниот идентитет, место на живеење, како и дека никогаш не сум сторил или бил поврзан со кривични дела за кои е предвидена казна од најмалку 3 години.

Исто така, информациите и податоците добиени за време на интервјето помеѓу жртвата на трговија со луѓе (шифра) и службеното лице _____ во својство на преведувач, ќе ги сметам за доверливи и истите нема да ги злоупотребувам, коментирам или на друг начин јавно изложам по оваа интервју, освен во судска постапка поврзана со истото.

Дата и место

_____

Преведувач

_____

Потпис

Службено лице

_____

Потпис

АНЕКС 7: ИЗЈАВА НА ЖРТВАТА ЗА ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИКОТ

НАЗИВ НА ИНСТИТУЦИЈАТА

Евиденциски број _____

ИЗЈАВА

Јас _____ од т. _____
род. _____ во _____,
ЕМБГ _____, ПИ бр. _____, во врска со
интервјуто со службеното лице _____ претставник
на _____, на прашањето дали го познавам македонскиот
јазик и дали се согласувам интервјуто да се води на македонски јазик
или да ми биде обезбеден преведувач на мојот мајчин
_____ јазик ИЗЈАВУВАМ:

Дека го ПОЗНАВАМ и се СОГЛАСУВАМ интервјуто да се води на
македонски јазик.

Дата и место

_____

Преведувач

_____

Потпис

Службено лице

_____

Потпис

АНЕКС 8: ФОРМУЛАР ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА ЖРТВАТА		
Име и презиме	Прекар и лични белези	Дата и место на раѓање:
ЕМБГ		
Име и презиме на родителите:		
Адреса	Пол а) машки б) женски	Јазик на којшто зборува
Телефонски контакти:		
Место на живеење/ држава	Државјанство	Националност
Образование а) без образование г) незавршено средно б) незавршено основно д) средно в) основно е) вишо/високо		
Брачна состојба а) неженет/немажена г) вонбрачна заедница б) женет/мажена д) разведен/а в) разделен/а е) вдовец/вдовица		Дали има деца? _____
Пред колку време го напуштил/а местото на живеење?		
Причини за напуштање на местото на живеење:		
Како има воспоставено контакт со сторителот? * а) доброволно б) принудно		
<i>*Се пополнува само за полнолетни лица</i>		
Кој ја регрутирал/посредувал? а) семејството в) непознато лице д) друго _____ б) пријатели г) брачен партнер		
НАЧИНИ НА РЕГРУТАЦИЈА а) закана д) измама б) принуда е) кажување на полувистина в) грабнување е) употреба на сила г) лага ж) оглас или друг начин за добивање работа и друго.		

НАЧИН НА ТРАНСПОРТ			
а) транспорт (превозни средства) _____			
б) пренесување (илегален / легален)			
в) криење			
г) крифаќање и засолнување			
ВИД НА ЕКСПЛОАТАЦИЈА			
а) сексуална експлоатација			
<ul style="list-style-type: none"> • присилна проституција • порнографија 			
б) принудна работа/трудова експлоатација			
<ul style="list-style-type: none"> • слугување • питачење 			
в) ропство и практики слични на ропство			
г) присилен брак			
д) присилна фертилизација			
ѓ) незаконско посвојување или нему сличен однос			
е) пресадување делови од човечко тело			
ПРВИЧЕН КОНТАКТ СО ЖРТВАТА			
КОЈ:			
КАДЕ:			
ДАТУМ:			
	ДА	НЕ	ЗАБЕЛЕШКА
Лицето поседува патни документи или документи за идентификација			
Документите биле задржани од работодавецот/друго лице			
Документите за идентификација биле фалсификувани и/или прибавени од непознато/трето лице			
Лицето илегално влегло во државата			
Нема или има малку финансиски средства			
Лицето имало ограничена слобода на движење. Лицето било држено во изолација само или со други лица			
Имало лице кое го контролира движењето на жртвата			
Има видливи повреди по телото – траги на насилство			
Лицето било силувано			
Лицето го познава местото каде се наоѓа			
Лицето го познава јазикот на кој му се обраќа			
Ја знае крајната дестинација на патувањето			

Остава впечаток дека податоците кои ги дава му биле кажани од друго лице			
НАЧИНИ НА ВЛЕЗ/ИЗЛЕЗ ВО МАКЕДОНИЈА (САМО ЗА СТРАНЦИ)			
Друго лице го организирано патувањето и/или добивањето виза			
Барањето на виза за влез/излез било доставено од друго лице			
Била обезбедена работна дозвола по различна основа			
Од лицето било барано извршување на други активности под присила/закана			
Лицето патувало со придружба при што превозот му бил платен и добило инструкции за однесување при преминот на границите			
Лицето патувало само/ без придружба			
Лицето стравува дека ќе биде протерано			
Лицето влегло во земјата илегално			
ЗАДОЛЖИТЕЛНО СЕ ПОПОЛНУВА ЗА СИТЕ			
Социокономската состојба е тешка и без на перспективи во земјата-регионот на потекло			
Семејството е зависно од приходите на лицето			
Лицето било регрутирана во земјата -регионот од каде потекнува преку оглас или на друг начин и добило предлог за работа			
Дали има склучено договор за работа?			
Ветувањата за работа не кореспондираат со условите за работа и живот во регионот или земјата на дестинација			
На лицето му била ветена дозвола за работа, која никогаш не му била дадена			
СОСТОЈБА НА РАБОТА			
Лицето има ограничена слобода на движење или комуницира под надзор			
Има работно време подолго од предвидениот законски максимум			
Треба да работи во какви било услови (на пр. мора да работи веднаш по болест или прекин на бременост)			
Лицето нема или има ограничен пристап до медицинска помош			

Лицето е зависник од а) алкохол б) дрога в) медикаменти			
ТИПИЧНИ СИТУАЦИИ НА ЕКСПЛОАТАЦИЈА			
Лицето знаело дека ќе биде принудувано на експлоатација			
Лицето било казнувано со физичко насилство (друго)			
Лицето често ги менувало локациите на експлоатацијата			
НАЧИН НА ПЛАЌАЊЕ			
Лицето добивало паричен надомест			
Добивало дел од договорената сума			
Не добивало никаков надомест			
Не добивало надомест поради следните причини:			
Требало да исплати долгови за патување, вадење на патна исправа, сместување и др.			
Требало да врати фиксен дневен или неделен износ за престој и храна			
Одреден дел од приходите требало да даде на трети лица			
Одземање или задршка од приходот заради непослушност			
Дали е идентификувано како жртва?			
ЗАБЕЛЕШКА:			
Датум _____ Лице кое го водело интервјуто _____ Преведувач _____ Други присутни (родител/старател) - _____ - _____			

АНЕКС 9: БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ

Образец бр.2

Назив на органот до кој се поднесува барањето
Name of the receiving authority

Приемен штембил
Stamp of receipt

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ/ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ APPLICATION FOR ISSUE/EXTENSION OF TEMPORARY RESIDENCE PERMIT

- прво издавање
first issue
- продолжување
extension

1. Презиме _____
Surname

2. Поранешно, односно родено презиме _____
Previous surname or name given at birth

3. Име _____
Name

4. Пол машки женски
Sex male female

5. Име на родителите: татко _____
Names of parents: father
мајка _____
mother

6. Датум, место и држава на раѓање _____
Date, place and country of birth

7. Државјанство _____
Nationality

8. Занимање _____
Profession

9. Брачна состојба _____
 Marital status
- неженет/немажена
 single
- оженет/мажена
 married
- вдовец/вдовица
 widowed
- разведен/разведена
 divorced
10. Адреса во Република Македонија _____
 Address in the Republic of Macedonia
11. Адреса во странство _____
 Address abroad
12. За кои цели се бара дозволата за привремен престој и за кое време
 The reasons for which temporary residence permit is requested and the period
- _____
- _____
13. Податоци за лицето врз основа на чиј статус во Република Македонија се бара дозвола за привремен престој:
 Information and data about the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested
- a) Презиме и име _____
 Surname and name
- б) Датум, место и држава на раѓање _____
 Date, place and country of birth
- в) Државјанство _____
 Nationality
- г) Статус на членот на семејната заедница
 Status of the family member
- семејна заедница датум на склучување на бракот _____
 family union date of contract of marriage
- семејни односи _____
 family relationship
- д) Дали странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој има друг регистриран брачен другар со кој веќе живее во Република Македонија

s) Податоци за законскиот престој на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the legal status of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

---

и) Податоци за постоење на средства за издржување на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the subsistence means of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

---

ј) Податоци за здравствено осигурување на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the health insurance of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

---

---

14. Патна исправа на подносителот на барањето _____
Travel document of the applicant:

Надлежен орган кој ја издал патната исправа _____
The issuing competent authority

Место и датум на издавање _____
Place and date of issue

Број _____ Исправата важи до _____
Number Document valid until

15. Рок на важење на последната издадена _____
Period of validity of the last issued
 дозвола за привремен престој
temporary residence permit
 дозволата се бара по прв пат
first residence permit requested

16. Датум на влез во Република Македонија _____
Date of entry into the Republic of Macedonia
- а) обврска за поседување виза: да не
visa requirement Yes No
- б) виза број _____
visa number
важи до _____ Орган кој ја издал визата _____
valid until issued by
17. Податоци за поседување за средства на издржување на подносителот на барањето
Information regarding subsistence means of the applicant
_____
_____
18. Податоци за обезбедено сместување во Република Македонија или дека има средства за сместување
Information regarding accommodation in the Republic of Macedonia or possession of means for accommodation
_____
_____
19. Податоци за здравствено осигурување
Information regarding health insurance
_____
_____
20. Податоци дека ги исполнува условите за дозвола за привремен престој заради различни причини согласно со Законот за странците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/06 и 66/2007)
Information on fulfillment of conditions provided for separate types of temporary residence permit in accordance with the Law on Aliens („Official Gazette of the Republic of Macedonia“ nr.35/06 and 66/2007)
_____
_____
21. Кон барањето ги приложувам следните документи:
Documents enclosed:
_____
_____

22. Вид на образование _____
Type of education

23. Предвидено траење на престојот: од: _____ до: _____
Period of intended stay from to

24. Причина за поднесување на барањето
Reasons for application
_____
_____

25. Завршна изјава
Final statement

а) Со ова потврдувам дека сите податоци наведени во точките 1-24 се целосни, вистинити и одговараат на податоците во приложените документи. Приложените потврди на друг јазик имаат македонски превод.

Hereby I confirm that all information given under items 1-24 are complete, they are true and correspond to the data contained in the documents attached. Certificates made in a foreign language are attached in their Macedonian translation.

б) Со ова се обврзувам дека секоја промена на личните податоците пред влезот во Република Македонија ќе ги доставам на надлежните органи во Република Македонија, преку дипломатското, односно конзуларното претставништво на Република Македонија.

Hereby I undertake, that I will communicate any change of my personal data to the Macedonian competent authorities through diplomatic or consular missions of the Republic of Macedonia before entering the Republic of Macedonia.

в) Известен сум дека моите лични податоци со цел составување записник и архивирање ќе бидат информатички обработени.

I take note that my personal data are electronically processed for the purpose of making minutes and filing.

г) Известен сум дека заради непотполни или неточни податоци моето барање може да биде одбиено.

I have been advised that my application may be refused on account of incomplete and inaccurate data.

Во _____, на ден _____.
In _____ on _____.

Потпис на подносителот на барањето:
Signature of the applicant

_____

Место за фотографија
3 x 3,5 см
Photo

Пополнува службеното лице на органот до кој е поднесено барањето
To be filled out by the official person of the receiving authority

Како е решено
барањето _____
The resolution is _____

Број на решението за дозволување на привремен престој _____
Number of decision on grant of temporary residence _____

До кој датум е одобрен привремениот престој _____
The period of temporary residence is granted until _____

Датум на издавање /продолжување
на дозволата за привремен престој _____
Data of issue/extension of the temporary residence permit _____

Место за административна такса
Administrative tax

_____
Потпис на службено лице
Signature of authorized official

АНЕКС 10: ФОРМУЛАР ЗА ПРОЦЕНКА НА СЕМЕЈСТВОТО

ПРОЦЕНКА НА СЕМЕЈСТВОТО

Цел:

Проценката на семејството се врши со цел да се утврди подобноста на семејството и неговите капацитети за учество во реинтеграцијата и ресоцијализацијата на членот од семејството – жртва на трговија со луѓе.

Кој:

Стручен работник од надлежниот центар за социјална работа.

Како:

Проценката на семејството се врши со користење на методи, техники и облици на социјална работа.

Методи: разговор, набљудување, советодавна и советуваљашна работа;

Техники: анализа на содржини, посета на семејството;

Облици на работа: индивидуална и работа со семејството (групна).

Елементи содржани во проценката:

- Структура на семејството: број на членови / возраст
- Станбени услови
- Степен на образование
- Здравствена состојба
- Вработеност / приходи во семејството
- Функционирање на семејството / семејни односи
- Воспитен стил на родителите
- Користење на слободното време

